Влада – Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України

№ 172 (922) ♦ Субота, 10 вересня 1994 року ♦ Ціна договірна

Сергій ПАВЛЕНКО, «Голос України»; Валерій ІНЮТІН (фото)

ЗЕМЛЯ ДОВЖЕНКА

Тоді Десна була глибока й бистра. У ній ще не купавсь ніхто, і на пісках її майже ніхто ще не валявся голий... Такою незайманою дівицею-рікою увійшла вона у світ маленького Сашка Довженка, який, як записано у метричній книзі Соборно-Троїцької церкви за 1894 рік, народився у Сосниці, на її березі «29 августа» (11 вересня за новим стилем. — **Авт.**), а хрещений «30 августа». Десна закохала у себе допитливу дитину, заполонила її серце любов'ю назавжди. Вона, ріка дитинства, снилась йому зрілому, стала постійним головним духовним оберегом — героєм його щоденника:

«Скільки краси на Десні, на сінокосі і скрізь- усюди, куди тільки не гляне моє душевне око...» (5.IV.1942);

(Продовження на 9-й стор.)

На знімку: Сашко Довженко біля рідного порога.

Василь КРАВЧУК

ДО СОВІСТІ ЗЕМЛЯКА

Можливо, ти — праправнук запорожця.
Він честь беріг, змагаючись зі злом.
А ти сьогодні топчеш найдорожче
І звеш себе принизливо «хахлом».
Так-так, «хахлом». І тим нібито й радий,
Що українець вже в тобі погас.
І цим дорешти прадіда ти зрадив,
Аби напхати в свій живіт ковбас.
А може, ти праправнук Катерини?
Оце б та відьма радою була,
Що на землі страдженній України
Зустріла не вкраїнця, а хахла.
Ти служиш кон'юнктурі на догоду.
Себе давно в душі знівелював.
Чи ж ти потрібен іншому народу,
Якщо в собі народ свій потоптав?
Високе крісло, гаслами підперте
Тобі служило ревно для «злиття».
Допомагав ти мові рідній вмерти,
Але вона воскресла для життя.
Народ не вмре. Бо він не темна маса.
Є в нього слово. Пісня віща є,
Що народилась муками Тараса.
Є серце, не позичене, своє.
Знайди ж себе у пам'яті і слові.
На тебе нині дивляться віки.
Склади уклін своєму роду, мові,
Яку для нас творили прабатьки.

Ізяслав
Хмельницької області.

Читайте у суботньому номері

4 стор.

Ейфорія від того, що до нас прийдуть дядечки із Заходу й почнуть будувати готелі, ресторани, створювати підприємства, минула. Інвестиції краще шукати насамперед на місці — вони лежать у нас під ногами.

З приводу цього та інших проблем сучасного українського міста ділиться своїми думками новообраний мер Чернівців Микола ФЕДОРУК.

6—7 стор.

ВИНАХІД МІСТЕРА МІДА І К° НА ТЛІ НАШИХ ПРОБЛЕМ І ВЗАЄМОВІДНОСИН,
або Як захистити Росію й ... українську мову

11 стор.

Півстоліття тому — 9 вересня 1944 року — тодішній перший секретар КП(б)У Микита Хрущов змушений був, виконуючи волю Москви, слухняно підписати в Любліні «Угоду про евакуацію українського населення з території Польщі і польських громадян з території УРСР».

Що цьому передувало? Про це йде мова у невідомих досі документах, які ще донедавна зберігали за сімома замками у партійних архівах.

12 стор.

Друкарство в Україну прийшло не зі Сходу, як нас ще донедавна вчили й переконували, а із Заходу, до того ж задовго до виходу в Москві 1564 року першої датованої друкованої книги — «Апостола» Івана Федорова.

Є НАДІЯ НА ІНВЕСТИЦІЇ

Учора Голова Верховної Ради України Олександр Мороз зустрівся з директором департаменту регіону Центральної Європи та Азії Безілем Ковальським та з головою представництва Світового банку в Україні Даніелем Кауфманом. Вітаючи гостей О.Мороз наголосив, що дуже бажав би, щоб інвестиції, нарешті, пішли в Україну. Головна причина того, що цього поки що не сталося, на його думку, криється не так у недосконалості законодавства та відсутності реформ, як у неефективній організації цієї справи.

Тому найближчим часом в Україні плановано створити структуру, яка безпосередньо займатиметься залученням іноземних інвестицій. Щодо реформ, то на думку О. Мороза, вони проводяться, а що наслідки поки що не дуже втішні, то Україна тим більше потребує стабілізаційної підтримки.

Б. Ковальський повідомив, що на 1995 рік Світовий банк планує виділити 3 мільярди доларів США, але за умови, що всі проекти, над якими сьогодні працюють фахівці, буде доведено до рівня реальних інвестицій. Нині близькі до завершення проекти у сфері телекомунікацій, транспорту, розвитку гідроенергетики. Україна зі свого боку має активно працювати над проблемами розвитку експорту, підвищення ефективності використання енергії, приватизації, створення робочих місць та ін. Б. Ковальський також повідомив, що до Києва приїхала група фахівців Світового банку, які працюватимуть над проектом надання Україні реабілітаційної позики в розмірі 400-600 млн доларів.

Регламент надійде в кіоски

На замовлення газети «Голос України» у видавництві «Преса України» окремою брошурою виходить друком і з 12 вересня має з'явитися у газетних кіосках Регламент Верховної Ради України.

З цим документом, певно, цікаво буде ознайомитися депутатам всіх рівнів і всім, хто цікавиться внутрішнім механізмом роботи законодавчої влади.

Трудовим колективам нафтогазового комплексу України

Прийміть сердечні вітання з нагоди 70-річчя газової промисловості і вашого професійного свята — Дня працівників нафтової, газової та нафтопереробної промисловості України.

Перші українські газові і нафтові промисли були відкриті ще наприкінці минулого сторіччя. Отже, ви можете пишатися минулим, а сьогодні, коли Україна переживає нелегкі економічні випробування, ви робите все можливе для підтримки стабільності, забезпечення людей теплом та паливом, життєдіяльності виробництва.

Переконаний, що газовикам і нафтовикам вистачить уміння, енергії, професіоналізму й підприємливості для подолання нинішніх труднощів та виконання державних замовлень. Це й буде ваш вагомий внесок в утвердження суверенної України.

Бажаю вам та вашим сім'ям доброго здоров'я й благополуччя, наснаги і трудових успіхів!

Президент України
Леонід КУЧМА.

ШАНОВНІ ДРУЗІ!

Від імені уряду України і від себе особисто сердечно вітаю Вас із 70-річчям освоєння першого в Україні Дашавського газового родовища, природний газ якого започаткував народження нової галузі нашого народного господарства — газової промисловості.

Подальший розвиток геолого-розвідувальних робіт, відкриття нових родовищ, особливо унікального Шебелинського родовища, стали базою для будівництва розгалуженої мережі газопроводів і газифікації народного господарства.

Природним і зрідженим газом забезпечується 80 тисяч підприємств різних галузей та 85 відсотків житла у містах і селах. Частка газу у використанні первинних енергоресурсів досягла 40 відсотків.

Протягом останніх десятиліть Україна є великим регіоном видобутку, транспортування та споживання газу, а її газова промисловість — полігоном для випробування і освоєння нових технологій та устаткування, кузнею висококваліфікованих кадрів.

Завдяки чесній і самовідданій праці колективів галузі, незважаючи на відомі труднощі, газова промисловість чи не єдина з галузей працює досить стабільно і надійно забезпечує народне господарство високоефективним та екологічно чистим паливом. За це я хочу щиро подякувати всім працівникам галузі, робітникам і спеціалістам, керівникам і службовцям. Низький уклін ветеранам за їх внесок в розвиток газової промисловості.

Глибоко переконаний, що газовики докладуть усіх зусиль для забезпечення стабілізації та подальшого нарощування обсягів видобутку газу, зроблять усе для надійного газопостачання споживачів.

Бажаю працівникам газової промисловості доброго здоров'я і трудової наснаги. Щастя й добра Вам і Вашим сім'ям.

Прем'єр-міністр України
В. МАСОЛ.

ЗУСТРІЧІ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Президент України Леонід Кучма зустрівся з групою сенаторів США на чолі з головою Комітету з сільського господарства Патріком Лехі. На зустрічі обговорені україно-американські відносини, а також проблеми виконання двосторонніх домовленостей, зокрема, програм економічної допомоги Україні та допомоги в галузі ядерного роззброєння.

Наша позиція полягає в тому, що кожна держава повинна надіятися на себе, підкреслив Леонід Кучма. Але, виконуючи свої зобов'язання щодо ядерного роззброєння і звалюючи на себе пов'язані з цим додаткові труднощі, Україна має розраховувати на обов'язковість своїх партнерів.

Зі свого боку, сенатори США висловили розуміння проблем України і прагнення прискорити надання їй фінансової допомоги. Це і є метою їх приїзду на Україну, наголосив Патрік Лехі.

Сполучені Штати, повідомили також сенатори, вивчають питання надання Україні гарантій ядерної безпеки.

* * *

Президент України Леонід Кучма зустрівся з директором департаменту регіону Центральної Європи та Азії Світового банку Безілем Ковальським та представником Світового банку в Україні Деніелем Кауфманом. Позитивну оцінку з обох боків одержала спільна робота наших економічних структур з міжнародними фінансовими органами над програмою реформування української економіки. Робота ця вже завершується, а програма має стати основою реального співробітництва Міжнародного валютного фонду та Світового банку з нашою державою.

Як було відзначено на зустрічі, до кінця року має бути завершений консультативний процес з цього приводу, щоб Україна, нарешті, змогла одержати конкретну допомогу від міжнародних фінансових кіл.

У комісіях Верховної Ради України

8 вересня у Комісії з питань фінансів і банківської діяльності відбулась нарада за участю керівництва Національного банку та провідних комерційних банків України. Йшлося про удосконалення банківської системи відповідно до сучасних вимог, підготовку пропозицій до розгляду на пленарних засіданнях парламенту.

Прес-служба Верховної Ради України.

Сесія ВР Криму підтримала рішення Севастопольської міськради про надання місту російського статусу

8 вересня сесія ВР Криму прийняла Закон «Про Конституційний суд Криму». Спостерігачі вважають, що таке спішне ухвалення даного законопроекту пов'язане із протиборством двох гілок влади півострова — президентською і парламентською. Обговоривши рішення Севастопольської міськради від 23 серпня 1994 р. «Про надання м. Севастополю російського правового статусу», депутати голосуванням підтримали його. Але документ вирішено оприлюднити після його прийняття на пленарному засіданні ВР Криму 14 вересня. Вирішено також направити до Державної Думи РФ і до ВР України звернення про те, щоб усі питання щодо Криму були розв'язувані тільки з участю владних структур півострова.

ВИСТУП Ю. МЄШКОВА ПО КРИМСЬКОМУ ТЕЛЕБАЧЕННЮ

8 вересня ввечері президент Республіки Крим Ю.Мєшков, виступаючи у прямому ефірі по Кримському телебаченню, заявив, що рішення ВР Криму щодо внесення змін до Закону «Про президента Республіки Крим» є чистої води державний переворот, бо президента позбавили статусу глави держави.

Ю. Мєшков також зазначив, що всі витрати, пов'язані з його державною дачею, відшкодовує Республіка Татарстан, а Республіці Крим це не коштує жодного карбованця. Основним у своїй роботі президент Криму вважає «утвердження державності Республіки Крим на міжнародному рівні». Свій виступ Ю. Мєшков закінчив словами: «Жодні сили не зможуть зруйнувати єднання народу і президента».

Олександр ПІЛАТ.

Заява прес-секретаря Президента України

Президент України уважно стежить за розвитком подій у Криму. Напруження, що наростає у стосунках між Верховною Радою і Президентом, урядом Криму, викликає занепокоєння і тривогу. Розуміючи об'єктивні причини ускладнення взаємовідносин між виконавчим та законодавчим органами автономії, у тому числі й недосконалість чинного законодавства, Президент висловлює жаль з приводу невиправданого загострення згаданих суперечностей.

Без сумніву, політична конфронтація у Криму має дуже мало спільного з істинними інтересами його населення, яке, насамперед, хвилюють проблеми забезпечення водою, продовольством, теплом.

Криза влади, що поглиблюється в автономії, лише ускладнить вирішення цих життєво важливих питань.

Президент України щиро сподівається, що у президента Криму, депутатів Верховної Ради республіки, членів уряду вистачить мудрості і політичної волі утриматися від неправових форм розв'язання суперечностей, піднятися над політичними інтригами, спільно взятися за практичні справи.

При цьому політичні діячі, населення Криму мають бути впевнені, що Президент України не допустить, щоб протистояння перейшло у насильницькі конфлікти або якісь інші форми, що загрожують життю і безпеці громадян, порушують конституційний порядок в Україні.

Михайло ДОРОШЕНКО,
прес-секретар Президента України.

Продиктовано в номер

Шполі — 400!

Цими днями древнє місто Шпола, що на Черкащині, відзначає своє 400-ліття. У святковій програмі — ярмарки, виставки, концерти, народні гуляння. У торжествах бере участь перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Ткаченко.

Репортаж про святкування ювілею — в наступному номері газети.

Оренди з викупом не буде. Лише сам викуп

Відбулася спільна прес-конференція президента Спілки орендарів та підприємців В. Хмільовського і заступника голови Фонду держмайна України О. Бондара з приводу підготовленого Фондом держмайна проекту закону про внесення змін і доповнень до Закону про оренду майна державних підприємств та організацій. В ході роботи над проектом між ФДМ і СОПУ відбулася дискусія. Насамперед передбачається, що цей документ визначатиме, хто є орендодавцем держмайна та якого саме. Крім того проект закону не передбачає оренди з викупом, а лише сам викуп майна. Однією із умов переходу на оренду буде викуп оборотних засобів підприємств. Перед укладенням договору про оренду організація орендарів має створити господарське товариство, яке матиме на балансі оборотні кошти. В оренду здаватимуться тільки основні фонди на конкурсній основі. Проте проектом передбачено, що заявникові може бути відмовлено в оренді держвласності. Такими підставами можуть бути корпоратизація підприємства, його приватизація чи зацікавленість у цьому об'єкті іноземних інвесторів. Передбачено також, що прибуток орендних підприємств не використовуватиметься для викупу держмайна, а вкладатиметься у розвиток виробництва та придбання нового устаткування.

«Будеш, батьку, панувати»

Ювілейні торжества з нагоди 225-річчя з дня народження Івана Котляревського розпочалися міжнародною науковою конференцією у політехнічному інституті Полтави, на якій обговорюється спадщина класика української літератури в національному і світовому контексті. Всеукраїнський конкурс на краще виконання ролі Наталки у виставі «Наталка Полтавка» провів обласний музично-драматичний театр. Вшанування пам'яті «веселого мудреця» відбулося біля його могили, а далі на вулиці його імені і біля пам'ятника поету-драматургу. Відбулося урочисте відкриття пам'ятника полеглим українським козакам на Панянському узвозі, а перед смерком — ювілейний вечір. У програмі заходів — «Наталчине весілля» — старовинний весільний обряд біля садиби Котляревського на Івановій горі, а також святкові урочистості в селі Горошинному Семенівського та в інших районах.

Спільні навчання в Польщі

З 9 по 18 вересня в рамках програми «Партнерство заради миру» на полігоні Бідрусько (Республіка Польща) пройдуть військові навчання «Міст співробітництва-94». В них беруть участь представники збройних сил 13 країн.

Україну на навчаннях представлятиме механізований підрозділ старшого лейтенанта Андрія Федорова Прикарпатського військового округу.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про заходи щодо впорядкування цін на окремі періодичні видання

З метою стримування у 1995 році зростання цін на окремі друковані засоби масової інформації (пресу) та забезпечення державної підтримки періодичних видань та відповідно до пункту 7—4 статті 114—5 Конституції України **постановляю:**

1. Установити, що від податку на добавлену вартість звільняється передплата на 1995 рік за газети і журнали, засновниками яких є Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, центральні органи державної виконавчої влади України, органи місцевого самоврядування, творчі спілки України та інші громадські організації, трудові та журналістські колективи редакцій і які зареєстровані до 1 серпня 1994 року.

2. Затвердити перелік товарів, які звільняються від обкладання ввізним митом (додається).

3. Установити граничний розмір рентабельності 3 відсотки до собівартості при визначенні тарифів на розповсюдження періодичних видань.

4. Цей Указ набирає чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КУЧМА

м.Київ, 7 вересня 1994 року.

ПЕРЕЛІК

товарів, які звільняються від обкладення ввізним митом

Найменування товарів:	Код ТН ЗЕД
Фарба друкарська	32.15 11000, 32.15 19000
Плівка фотографічна в рулонах	37.02 31100
Папір газетний, папір і картон некрейдовані, що використовуються для друкування	48.01; 48.02
Пластини для виготовлення друкарських форм	84.42 40000

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про призначення І.Мітюкова віце-прем'єр-міністром України

Призначити МІТЮКОВА Ігоря Олександровича віце-прем'єр-міністром України з питань фінансової та банківської діяльності.

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ, 8 вересня 1994 року.

МІТЮКОВ Ігор Олександрович

Народився у 1952 році у м.Києві. Українець. Здобув вищу освіту у Київському держуніверситеті ім. Т.Г.Шевченка. За фахом — математик-економіст. Має вчений ступінь кандидата економічних наук.

Працював інженером, науковим співробітником Інституту економіки АН України, економічним радником, начальником відділу, начальником управління міжнародних розрахунків і валютних операцій банку «Україна» АК, заступником голови правління згаданого банку.

Останнім часом — заступник голови Правління Національного банку України.

Одружений. Має доньку.

Прес-служба Президента України.

Михайло КОВАЛКО, народний депутат України, голова Державного комітету України з нафти і газу

ПРОБЛЕМ З НАФТОПРОДУКТАМИ НЕМАЄ. Є ПРОБЛЕМИ З КОШТАМИ

Завтра — День працівників нафтової, газової та нафтопереробної промисловості

Нафтова, газова та нафтопереробна промисловості в усіх суспільствах були й будуть двигуном економіки. А в Україні проблема нафто- та газозабезпечення взагалі стоїть чи не на першому місці. І якщо раніше Україна була пов'язана з паливно-енергетичним комплексом колишнього Союзу, то ось уже вдруге працівники галузі відзначатимуть професійне свято у незалежній Україні. Крім того, цього року свято збігається з 70-річчям газової промисловості України.

Що собою сьогодні являє паливно-енергетичний комплекс України і його складові — нафтова, газова та нафтопереробна промисловості? Думаю, що напередодні свята варто бодай перелічити великі об'єднання, концерни та наукові інституції, підпорядковані Державному комітетові з нафти та газу. Це зокрема «Укргазпром», «Укргаз», «Укрнафта», «Чорноморнафтогаз», «Укрнафтохімпереробка», «Укрнафтопродукт», «Укрнафтогазбуд», «Укрзакордоннафтогазбуд», «Укрнафтогазпостач», «Укрмонтажавтоматика», «Укргазбуд», «МАСМА», машинобудівні й нафтопереробні заводи, підприємства магістральних нафто- й газопроводів та інші. Ефективну діяльність і постійний розвиток галузі забезпечують Українська нафтогазова академія, 16 науково-дослідних та проектних інститутів. Кадри для нафтогазового комплексу готують в Івано-Франківському технічному державному університеті, Дрогобицькому, Київському, Полтавському, Одеському технікумах. Вартість виробничих потужностей нафтогазового комплексу оцінюється в 19 трильйонів карбованців, а його внесок у промислову продукцію України сягає 10 відсотків. Працює тут більш як 300 тисяч чоловік.

І. Кожний п'ятий кубометр газу був шебелинський

Україна — одна з найдавніших нафтогазодобувних держав світу. Промислове розробляння нафтових родовищ у районі міста Борислава Львівської області розпочали понад сто років тому. У 1908—1910 роках у Західному регіоні одержували по 1,5—2 мільйони тонн нафти, що на той час було третім показником у світі після США та Росії. А газовиявлення в Україні помічено ще в 1901—1902 роках під час будівництва соляних шахт на Прикарпатті, але перші промислові притоки одержано дещо пізніше в районі Калуша та в 1921 році на Дашавському родовищі. Перший газопровід проліг від Дашави до Стрия в 1924 році. Саме цю дату вважають за початок розвитку газової промисловості.

На території України цілком або частково розташовані чотири нафтогазоносні провінції, у межах яких 9 нафтогазоносних областей, об'єднаних у три райони: Східний, Західний і Південний. Основним за обсягом запасів вуглеводнів є Східний, представлений Дніпровсько-Донецьким регіоном. У 50-х роках відкрито декілька великих родовищ нафти у Чернігівській, Полтавській та Сумській областях. У 1970-му її прибуток порівняно з 1958 зріс більш як в 11 разів.

Має Україна і свій потужний нафтопереробний комплекс — Кременчуцький, Дрогобицький, Лисичанський, Надвірнянський, Одеський та Херсонський заводи, потужність яких сягає 62 мільйонів тонн на рік.

Важливим кроком у розвитку газової промисловості стало відкриття Угерського родовища на Львівщині з будівництвом у 1946—1948 роках найбільшого на той час магістрального газопроводу Дашава—Київ. Пізніше він проліг через Білгород, Брянськ аж до Москви, і український газ став надходити до Росії, причому безплатно, що дало можливість газифікувати великі регіони її центральної частини.

До 1950 року в Україні експлуатували чотири родовища, які забезпечували понад 1,5 мільярда кубометрів газу на рік — чверть тоді ще загальносоюзного видобутку. Згодом до них приєдналося унікальне Шебелинське газоконденсатне родовище на Харківщині. Кожний п'ятий кубометр газу в колишньому СРСР був шебелинський. Одночасно зі збільшенням видобутку почався інтенсивний розвиток газотранспортної системи. Потужні трубопроводи пролягли від родовищ Харківської області до Києва, Долини, Ужгорода, Дніпропетровська, Кривого Рогу, Одеси, Ізмаїла, Донбасу. У 1978 році став до ладу газопровід «Союз», траса якого пролягає від Оренбурзького родовища територією України в напрямку Ужгорода, в 1984-му — трубопровід Уренгой—Помари—Ужгород. Тож нині Україна має понад 35 тисяч кілометрів магістральних газопроводів великого діаметру, 4 тисячі кілометрів нафтопроводів, 4,5 тисячі кілометрів нафтопродуктопроводів, 120 компресорних станцій, 13 підземних сховищ. Така розгалужена мережа дає змогу здійснювати широку програму газифікації. Природним і зрідженим газом уже забезпечено понад 70 тисяч підприємств різних галузей народного господарства та 87 відсотків загальної кількості квартир та окремих будинків у містах і селах. Через систему трубопроводів України газ експортують до Чехо-Словаччини, Угорщини, Польщі, Югославії, Австрії, ФРН, Франції, Італії, Туреччини.

II. Знайшли в Сибіру й перестали шукати в Україні

Коли було відкрито багаті родовища в Сибіру і керівники колишніх союзних органів зменшили фінансування галузі, різко загальмували подальший розвиток нафтогазодобувної промисловості України. Якщо, приміром, у 70-ті роки максимальні обсяги річного видобутку нафти становили 14,5 мільйона тонн і газу 68,3 мільярда кубометрів, то в 90-ті, відповідно, лише 4,2 (з газовим конденсатом) і 19,2. Але мінімальні потреби нафти становлять 30—35 мільйонів тонн, газу — 75—80 мільярдів кубометрів.

Але попри важкий економічний стан, підприємства Держкомнафтогазу продовжують працювати на забезпечення енергоресурсами народного господарства України, його нормального функціонування. В цілому за перше півріччя 1994 року нафтогазовидобувні підприємства України видобули 2,1 мільйона тонн нафти й конденсату, 9,2 мільярда кубометрів газу, що дало можливість перевиконати державний контракт з нафти й газового конденсату на 133,7 тисячі тонн й на 100 відсотків виконати державне замовлення з поставок природного газу.

Враховуючи складну ситуацію, Держкомнафтогаз разом з вченими і спеціалістами розробили національну програму «Нафта і газ України до 2010 року». Головне її завдання — визначення шляхів збільшення частки власного видобутку в загальному обсязі споживання енергоносіїв народногосподарським комплексом. Проблема складна, розв'язання її потребує часу і значних коштів. Поки що держава може забезпечити себе на 10 відсотків нафтою і 20 — газом. Найближчими роками видобуток їх має досягти відповідно 5 мільйонів тонн і 20 мільярдів кубометрів, а до 2010 року, відповідно 7,5 мільйона тонн та 35,5 мільярда кубометрів.

Національною програмою передбачено невпинне нарощування масштабів пошуково-розвідувального буріння. До 1995 року обсяги його зростуть у півтора раза. Це забезпечить на прогнозний період (до 2010 року) сумарний приріст запасів газу в обсязі до 680 мільярдів кубометрів, нафти — 95 мільйонів тонн, конденсату — 48 мільйонів тонн, розчиненого в нафті газу — 17 мільярдів кубометрів.

Ведеться прискорене технічне переозброєння галузі. Широко розгорнуто промислові дослідження з метою підвищення віддачі пластів як на старих, так і на нових родовищах. Для цього залучають власні та іноземні інвестиції. Передусім — з метою освоєння перспективних континентальних схилів України і шельфів Чорного та Азовського морів. Завершують спорудження плаваючої самопіднімальної бурової установки «Таврида», монтаж і наладку платформи «Арктикшельф».

Водночас вишукують й альтернативні джерела енергоносіїв. Йде структурна перебудова впровадження енергозбережних технологій, диверсифікація об'єктів енергопостачання тощо.

III. Без імпорту енергоносіїв не обійтися

Основними постачальниками України поки що є країни СНД, зокрема, Росія і Туркменистан. У цьому році Україна має отримати з-за кордону 28 мільйонів тонн нафти та 80 мільярдів кубометрів газу. Комітет активно співробітничає з галузевими керівними органами цих держав щодо створення спільних підприємств, інвестування нафтогазового комплексу. Міждержавними торгово-економічними угодами, зокрема, передбачено імпортування нафти, газу й нафтопродуктів. Маємо контракти на їх постачання і з організаційними та комерційними структурами цих країн.

Звісно, кожна така угода передбачає взаємний інтерес. Скажімо, підрозділи Комітету допомагають підприємствам Західно-Сибірського нафтогазового комплексу Росії в розвідці, бурінні, ремонті свердловин, будівництві доріг, житла, об'єктів соціально-культурного призначення та ін. З метою залучення інвестицій та виробничого потенціалу України для прискорення розвитку згаданого комплексу в Тюмені створено акціонерну компанію закритого типу «УкрСибнафтогазхолдинг». Тепер немає проблеми з придбанням нафтопродуктів, є проблема з коштами для розрахунків за них.

Природно, йде постійний пошук ділових зв'язків з фірмами інших країн. Так, підготовлено контракти з розвідки, освоєння родовищ на Чорноморському шельфі з англійською фірмою «Брітіш газ». З допомогою зарубіжних інвесторів реконструюють нафтопереробні заводи. Зокрема, на Лисичанському НПЗ, який внаслідок акціонування перетворився на акціонерне товариство «Лінос», разом з фірмами «Текнімонт» та «Чимі Монтучі» з Італії споруджено єдиний в нашій державі комплекс з виробництва поліпропілену. Швейцарська фірма «ТМ» брала участь у модернізації комплексу каталітичного крекінгу. На Одеському НПЗ завершено спорудження комплексу гідроочищення дизельного пального та авіаційного гасу фірмою «СТІР» (Італія). Вона ж на Дрогобицькому НПЗ зводитиме об'єкти з виробництва високооктанового бензину. На черзі — укладання ще ряду взаємовигідних угод з фірмами «Брітіш Петролеум» (Великобританія), «Міцуї» (Японія), «Форстер Уілер» (США), іншими провідними компаніями США, Німеччини, Італії.

Не припиняють пошуків поза межами СНД й альтернативних джерел імпорту енергоносіїв та нафропродуктів. За контрактами, укладеними з комерційними структурами Болгарії та Польщі, надходять мастила й присадки. Встановив Комітет безпосередні контакти з такими країнами — експортерами нафти і газу, як Іран, Нігерія, Алжир, Кувейт, Лівія, а також з Туреччиною, територією якої можна транспортувати до нас енергоносії з Близького Сходу та Африки.

Підпорядковані Державному комітетові виробничі підрозділи вже сьогодні могли б відчутно збільшити поставки нафти з далекого зарубіжжя, але в країні немає перевалочних комплексів. Щоб усунути цю перешкоду, вирішено збудувати термінал біля Одеси. Потужність його сягатиме 40 мільйонів тонн нафти на рік, у тому числі першої черги — 12 мільйонів тонн. Споруджуватиме цей об'єкт швейцарська фірма «СБІМ», яка виграла тендер. Нафтоперевалочний комплекс поблизу Одеси та будівництво терміналу біля міста Самсун на Чорноморському узбережжі Туреччини дадуть можливість скоротити шлях і прискорити транспортування нафти в Україну з Близького Сходу. А коли згодом вдасться ще й з'єднати українські нафтопроводи з прибалтійськими, то матимемо неабиякі можливості для перекачування сировини, її переробляння і постачання країнам Західної Європи.

Отже, майбутнє в забезпеченні України енергоносіями — багатообіцяльне. Але для успішного здійснення національної програми «Нафта і газ України до 2010 року» потрібно виконати небувалі досі за розміром обсяги робіт. І підпорядковані Комітетові підрозділи готові до цього.

Користуючись нагодою, сердечно вітаю працівників нафтової і газової промисловості з їхнім професійним святом.

Президенту України Кучмі Л.Д.
Голові Верховної Ради України Морозу О.О.
Прем'єр-міністру України Масолу В.А.

Ветерани Великої Вітчизняної протестують

Голова Верховної Ради України Мороз О.О., виступаючи на урочистих зборах з приводу 3-ї річниці проголошення незалежності України, висловив думку народу й свою особисту, заявивши:

«...Нині слід зробити все необхідне, щоб український народ гідно відзначив 50-річчя визволення України від німецько-фашистських загарбників, 50-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні.

З нашими колегами в Росії, Білорусі ми домовилися разом відсвяткувати ці дати. Адже це була наша спільна велика Перемога...»

Президент Л.Д. Кучма та Прем'єр уряду В.А. Масол також неодноразово висловлювали аналогічні судження.

У відомому президентському Указі березня 1993 року пропонувалося це славетне 50-річчя відсвяткувати як загальнонародні урочистості, приділивши максимум уваги й піклування ветеранам Великої Вітчизняної, котрі залишилися в живих.

Цими днями головою Ювілейного Комітету зі святкування 50-річчя призначено віце-прем'єра уряду І. Кураса. Його перша публічна заява («Урядовий кур'єр» від 30.08.94 р.) вразила всіх. У ній він у своїй новій якості заявив: «... ми повинні продумати концепцію цих урочистостей, адже нинішнє свято повинно істотно відрізнятися від формально-історичних ювілеїв... своїм наповненням».

У чому ж саме це вбачає пан Курас?

Він мотивує тим, що то була не Велика Вітчизняна війна за звільнення України й усього світу від фашистського гноблення, а «... бійня ... героїчна і трагічна...»(?!). Про ветеранів Перемоги в нього немає жодного слова, він лише турбується «... про людей, котрі боролися по обидва боки фронтів», прагне «віддати повагу тим людям, які пройшли Україну шляхами другої світової, але сьогодні не є її громадянами...»(?!).

Це заява відповідального співробітника ЦК колишньої Компартії України, члена-кореспондента Академії Наук, котрий вважає себе за історика, який все життя проповідував діаметрально протилежні погляди. Хто ж він насправді? Кому він розпочав тепер служити?

Усе викладене не може не спричиняти обурення всіх порядних людей, які об'єктивно мислять, і глибоко ображає, передовсім нас, тих, хто ще залишився серед живих ветеранів Великої Вітчизняної. Звідси й наші сумніви: чи може пан Курас лишатися на чолі Ювілейного Комітету?

Чекаємо на відповідь на своє звернення від Президента, Голови Верховної Ради, Прем'єра.

І. ХМІЛЬ,
голова Комітету ветеранів війни Організації ветеранів України;

М. ПИЛИПЕНКО,
голова Комітету Героїв Радянського Союзу і повних Кавалерів ордена Слави України;

Б. КОШЕЧКІН,
голова Комітету Героїв Радянського Союзу і повних Кавалерів ордена Слави м. Києва;

В. ЛОДЯНИЙ,
голова Комітету ветеранів війни Київської міської організації ветеранів.

Життя Рад: соціальний зріз

«Інвестиції лежать у нас під ногами. Треба тільки зуміти їх знайти»

Так вважає Голова міськради Чернівців Микола ФЕДОРУК

— Миколо Трохимовичу, недавно ви — керівник великого промислового району — стали головою Ради народних депутатів обласного центру. Міська казна, як мені казали, порожня. Як збирається її поповнити? Адже поки що крім таких символів влади, як державний прапор за спиною і печатка, у вас нічого немає.

— По-перше, я вважаю, що не можна побудувати капіталізм або соціалізм в окремо взятому місті. Останнім ми займалися від «Москви, до самих до окраїн». Що з цього вийшло — відомо. По-друге, потрібне законодавче забезпечення муніципальної власності, прав місцевої влади. Без цього незрозуміло, хто за що відповідає і хто й чим володіє. Моя думка: якщо ми хочемо побудувати демократичну державу, ринкову економіку, то перспектива — за широким місцевим самоврядуванням.

— Перефразовуючи Горбачова, можна сказати: «Сильний центр — сильні регіони».

— У нас якраз усе навпаки: слабкий Київ — слабка місцева влада. В 1992 році в Україні було прийнято Закон про місцеве самоврядування. Та я з тривогою думаю про його долю. Введення цього закону загострило суперечності між базовим рівнем — місто, селище, село — і регіональним.

— Області намагалися стати регіональним Києвом?

— Так. І тут є небезпека втрати керованості в державі. Недавні укази Президента України Леоніда Кучми про забезпечення керівництва в сфері державної виконавчої влади і в структурах влади на місцях саме й спрямовані на те, щоб відновити керованість у державі по вертикалі. Та, з другого боку, є занепокоєння в тому, щоб це не було поверненням до адміністративно-командної системи, яку ми вже пережили. Повернення до старого бути не може.

— На серйозну допомогу з державного бюджету Чернівці, як і інші міста, навряд чи можуть розраховувати. Які ж джерела інвестицій маєте намір мобілізувати?

— Насамперед разом зі своїми однодумцями хочу мобілізувати почуття патріотизму, любові до рідного міста. Щоб якомога менше було таких господарників, які вважають, що їхні інтереси закінчуються біля заводської прохідної. А все, що за нею, — не їхня, мовляв, справа. Це стосується і тих городян, для яких домівка їхня — до порогу квартири, а далі, як то кажуть, хоч трава не рости. Але ж демократія, ринок — це передусім відповідальність. І промисловці, і підприємці мають зрозуміти, що й соціальна, й комунальна інфраструктури міста — це середовище для їхнього бізнесу, яке потрібно створити спільними зусиллями. Можна сьогодні «потягти ковдру на себе», взяти від міста більше, ніж віддаєш, а дехто умудряється навіть увірвати від громадського пирога. Та завтра все це обернеться проти таких «економічних» егоїстів. Злиденна або деформована інфраструктура не дасть їм розвиватися, отримувати стійкий прибуток.

— Як же ви «виховуєте» місцевих господарників?

— А ось так. Що найбільше впливає на настрій людей? Тіснява на міському транспорті, засмічені, розбиті тролейбусні, автобусні зупинки. Ми вирішили так: чеські тролейбуси і запчастини до них за валюту місту не по кишені. Якщо наприкінці вісімдесятих років на лінії виходили 120 тролейбусів, то тепер — 60—70. Автобусів — 45—50 замість 90. Вирішили спертися на власні сили. Машинобудівні й оборонні підприємства виготовляють запчастини, електроніку. Знайшли завод у Саранську, від якого одержуватимемо електрообладнання за бартером. Ритмічніше працює міський транспорт — кращий настрій у жителів міста, менші втрати робочого часу на промислових підприємствах.

Автобусні зупинки почали здавати в безплатну оренду комерційним фірмам. Будуйте навіси, кіоски, ларки, малі архітектурні форми, продавайте бутерброди, каву, чай, рекламуйте свої товари. Але щоб були чистота й порядок. Через місяць-два дивимося: є результат — господарюйте далі для свого і нашого блага. Ні — проганяємо «в три шиї» і вже ніколи з такими справи не матимемо. Вважайте, що видали їм «міський вовчий квиток».

У місті нині багато «блошиних» ринків, вуличних базарчиків. Обладнаними ринками Чернівці забезпечені лише на 40 відсотків. Ми кажемо керівникам комерційних фірм так: облаштовуйте всю вашу торгівлю «з рук», цивілізуйте її. А ми з вас не братимемо орендної плати. У такий само спосіб, за рахунок місцевих пільг, залучаємо промислові підприємства до ремонту вулиць.

Допомагаєш місту — отримаєш хороший майданчик під будівництво житла, звільнимо виробників від якихось місцевих податків. Не хочеш співпрацювати — місто тобі не допоможе.

— А звідки ж місту взяти «живу» копійку до свого бюджету?

— Я стою на такій точці зору — треба муніципалітету не сидіти на багатствах, як собака на сіні. Підвали, нежилий фонд — усе це слід приватизувати під підприємства торгівлі й побуту, здавати в оренду. Але під жорстким контролем з боку міських властей. Якщо йдеться про приватизацію сфери торгівлі й побуту, то в договорі оренди, умовах конкурсу або аукціону має бути чітко обумовлено положення про збереження профілю підприємства, наявності необхідного асортименту товарів.

Нині ми зайняті тим, що скрупульозно аналізуємо виконання оренди. А то чимало розвелося таких «комерсантів», що собі капшук набивають, а місту і його жителям — як кіт наплакав.

— А як у місті загалом іде приватизація?

— Вважаю, що на багатьох підприємствах поки що повним ходом іде «колективізація». Але ж сама по собі зміна форми власності не забезпечує ефективності виробництва. Якщо меблевий комбінат або панчішне об'єднання були держпідприємствами, що ефективно працювали, то й, ставши виробничо-комерційними фірмами, вони продовжують розпочату багато років тому справу.

Тепер працюємо над створенням муніципального банку, проведенням міської позики під нерухомість. Навіщо чернівчанам нести свої заощадження до сумнівних фірм, які обіцяють величезні відсотки. Вони прийдуть до нас, їхні капітали працюватимуть на місто, маючи тверді гарантії, забезпечення муніципальною власністю, соціально-культурними об'єктами, новим житлом. Вважаю, слід якнайшвидше акціонувати об'єкти комунальної власності. Коли житель міста стане власником тролейбусного депо, водопровідно-каналізаційного господарства, підприємства електромереж, шляхового управління, то й вимоги з «батьків» міста будуть економічні, через відносини власності, а не тільки політичні — через виборні кампанії.

— Але все те, про що ви кажете, вимагає муніципальних, господарських кадрів нового типу.

— Безумовно. Потрібні нові люди, які виявили себе за нових економічних умов, потрібні нові ідеї. Адже інвестиції приходять від оригінальних людей, а не лише під найвідпрацьованіші бізнес-плани. Отож ми ставимо за мету: створити міську еліту. Це насамперед відомі господарники, правники, банкіри, бізнесмени, промисловці, вчені, лікарі, вчителі, які стануть радниками мера, муніципалітету на громадських засадах. Ось вони й будуть «батьками» міста, беручи на себе тягар важких рішень, розділяючи з нами відповідальність за них. Тр... створювати своє міське «лобі» у Верховн... Раді України, структурах влади, великих наукових установах, дійових і динамічних фірмах. Інвестиції до інтелекту обов'язково прийдуть.

— Чернівці — місто прикордонне. Як ви використовуєте цей чинник для розширення інвестицій?

— У нас на околиці міста — Калинівський ринок, відомий у багатьох країнах СНД, у далекому зарубіжжі. Тут можна зустріти і купців з Туреччини, Сирії, ОАЕ, Балканських країн, і наших «човників». Раніше дивилися на все це, як на «барахолку», а кілька років тому виділили біля мосту через річку Прут великий майданчик, облаштували його, зв'язали цей ринок з містом комерційними автобусами. Звичайно, доходів до місцевого бюджету розраховуємо звідси одержувати значно більше. Вважаємо так: треба допомагати торгівлі, а не заважати їй, цивілізувати її, а не заганяти в тіньову економіку.

Щодо вільної економічної зони, про створення якої багато говорили у нас в області, для цього, як на мене, потрібне рішення у... ду, а не самодіяльність. Та хто заважає т... створювати клітинки майбутньої ВЕЗ, її мініточки — консигнаційні склади, необхідну транспортну, дорожню інфраструктуру, КПП, ефективно діючі СП та багато іншого?

— Ваш попередник кілька років тому казав мені в розмові, що західні інвестиції змінять Буковину, перетворять її на широкий центр туризму й відпочинку.

— Ейфорія від того, що до нас приїдуть дядечки з Заходу й почнуть будувати готелі, ресторани, створювати підприємства, минула. Від усіх цих протоколів про наміри й далекоглядних обіцянок дверні ручки в кожній чернівецькій квартирі давно мали б стати позолоченими. Та цього немає. Заважає й відсутність правових гарантій, і багато іншого. Тож поки що крім українських інвесторів реальніше розраховувати на спільні підприємства з бізнесменами із Росії, Молдови, Білорусі, Литви та інших країн колишнього СРСР. Ми знаємо одне одного краще.

Інвестиції краще шукати насампер... місці. Вони лежать у нас під ногами. Треба тільки зуміти їх знайти.

Бесіду вів
Юрій КОРНЄВ.

На знімку: Микола Федорук.

«Укрпошта» назвала переможців

З метою активізації розповсюдження періодичних видань, наближення послуг зв'язку до населення у період передплати газет і журналів на друге півріччя 1994 року, українське об'єднання поштового зв'язку «Укрпошта» оголосило конкурси на звання «Кращий листоноша — розповсюджувач періодичних видань», «Краще відділення зв'язку», «Кращий вузол зв'язку» (міський, районний), «Кращий поштамт з організації проведення передплати в Україні».

У конкурсі взяли участь всі підприємства зв'язку України. Конкурсна комісія підбила підсумки. Грошові премії призначено:

ПАНЧЕНКО Наталії Миколаївні — листоноші ОПЗ «Донецькзв'язок», яка прийняла передплату в кількості 5540 примірників на суму 181,0 млн.крб., — в розмірі 1,5 млн. крб.

ЖУРАВЛЬОВІЙ Ірині Леонідівні — листоноші ОПЗ «Київзв'язок», яка прийняла передплату в кількості 650 примірників на суму 76,1 млн. крб., — в розмірі 1,0 млн. крб.

ГОРОХ Наталії Миколаївні — листоноші ОПЗ «Херсонзв'язок», яка прийняла передплату в кількості 550 примірників на суму 29,0 млн.крб., — в розмірі 1,0 млн.крб.

КОБЗАРЕНКО Марії Юхимовні — листоноші ОПЗ «Вінницязв'язок», яка прийняла передплату в кількості 529 примірників на суму 56,5 млн.крб., — в розмірі 1,0 млн.крб.

ТКАЧУК Галині Станіславівні — листоноші ОПЗ «Хмельницькзв'язок», яка прийняла передплату в кількості 500 примірників на суму 38,5 млн. крб. — в розмірі 800 тис. крб.

БАШІ Ірині Петрівні — листоноші ОПЗ «Волиньзв'язок', яка прийняла передплату в кількості 450 примірників на суму 39,0 млн. крб. — в розмірі 800,0 тис. крб.

ГОРОВІЙ Ніні Семенівні — листоноші ОПЗ «Чернігівзв'язок», яка прийняла передплату в кількості 490 примірників на суму 35,1 млн. крб. — в розмірі 800,0 тис. крб.

НЕБАБІ Марії Іванівні — листоноші ОПЗ «Полтавазв'язок», яка прийняла передплату в кількості 448 примірників на суму 40,5 млн. крб. — в розмірі 800,0 тис. крб.

Колективу Шаргородського вузла зв'язку

ОПЗ «Вінницязв'язок» — в розмірі 8,0 млн.крб.

Колективу Калуського вузла зв'язку

ОПЗ «Івано-Франківськзв'язок» — в розмірі 6,0 млн. крб.

Колективу Золочівського вузла зв'язку

ОПЗ «Львівзв'язок» — в розмірі 6,0 млн. крб.

Колективу Татарбунарського вузла зв'язку

ОПЗ «Одесазв'язок» — в розмірі 5,0 млн.крб.

Колективу Радивилівського вузла зв'язку

ОПЗ «Рівнезв'язок» — в розмірі 3,0 млн. крб.

Колективу Чорнобаївського вузла зв'язку

ОПЗ «Черкасизв'язок» — в розмірі 5,0 млн. крб.

Колективу відділення зв'язку Водяне

ОПЗ «Запоріжзв'язок» — в розмірі 960,0 тис. крб.

Колективу відділення зв'язку Хмельницьк-16

ОПЗ «Хмельницьк-зв'язок» — в розмірі 1,1 млн. крб.

Колективу відділення зв'язку Львів-44

ОПЗ «Львівзв'язок» — в розмірі 1,1 млн. крб.

Колективу відділення зв'язку Великі Вікнини

ОПЗ «Тернопільзв'язок» — в розмірі 450,0 тис. крб.

Колективу відділення зв'язку Милятин

ОПЗ «Волиньзв'язок» — в розмірі 270,0 тис.крб.

Колективу відділення зв'язку Полебанівка

ОПЗ «Вінницязв'язок» — в розмірі 360,0 тис.крб.

Леонід БРОВЧЕНКО, «Голос України»

Медицина

Вей-Мин-є — унікальний зцілювач Чжень-цзи

За давніх часів, коли в Китаї правив імператор Фу-Сі в одного з його підлеглих розболілася голова. Та так, що нещасний не знав спокою ні вдень, ні вночі. Одного разу, пораючи земельну ділянку, він ненароком забив ногу мотикою. І, диво, — біль як рукою зняло. З того часу місцеві жителі, коли в них починала боліти голова, вдаряли собі ногу сапою чи гострим каменем. Дізнавшись про це, імператор Фу-Сі спробував замінити болючі удари на уколи кам'яною голкою. Результати були ще кращі. Щодалі, то більше: з'ясувалося, що такі уколи, коли їх робити в певних частинах тіла, корисні не лише від головного болю, а й від інших недуг.

Цей, як ми називаємо, нетрадиційний метод лікування практикують у Китаї вже понад п'ять тисяч років. «Чжень-цзи», що у перекладі з китайської — «голковколювання-припалювання», використовує у своїй сімферопольській клініці й відомий у Криму китайський лікар-зцілювач Вей-Мин-є.

Рятуючись від «культурної революції», Вей-Мин-є змушений був покинути батьківщину, тривалий час працював у Казахстані, а потім на запрошення кримських властей переїхав на півострів. У нього за плечима освіти (медичний інститут і міжнародний центр рефлексотерапії, що в Пекіні), 36 років практики, тисячі людей, яких з діагнозом «невиліковно хворих» поставив на ноги.

У листі до редакції за підписом п'ятдесяти пацієнтів лікаря Вей-Мин-є, хворих на страшну недугу — розсіяний склероз, наведено такі приклади зцілення. Хвора двадцяти дев'яти років, інвалід першої групи, з 20 років страждає на розсіяний склероз, який супроводжується слабістю в ногах, тремтінням рук, подвоєнням в очах, нетриманням сечі, диплопією, хитанням під час ходьби. Після трьох курсів лікування у хворої зникли диплопія, нестримування сечі, запаморочення, ходьба стала більш упевнена.

М., двадцяти восьми років, хворіє з 1988 року. До того, як звернулася до лікаря Вей-Мин-є, була практично нерухома, ледь розмовляла. Після трьох курсів лікування у неї поліпшився зір, з допомогою рідних почала ходити. А 1991 року відмовилася від приймання медикаментів.

В., тридцяти дев'яти років, хворіла з 1984 року, теж була практично нерухома. Курс лікування почала 1989 року. Нині ходить самостійно, з неї знято інвалідність...

Окрім розсіяного склерозу, лікар Вей-Мин-є лікує захворювання серцево-судинної системи (гіпертонію, стенокардію), шлунково-кишкового тракту (виразку, гастродуоденіт, холецистит, гепатити), сечостатевої системи (ниркові кольки, цистит, енурез, простатит, пієлонефрит), психічні захворювання (невроз, неврастенію, імпотенцію), захворювання очей (блефарит, міопія, глаукому, косоокість), гінекологічні захворювання тощо.

Вей-Мин-є мріє про організацію міжнародного центру з лікування цукрового діабету і розсіяного склерозу. Він веде факультативи у Кримському медінституті, при його клініці діють курси для підготовки спеціалістів з голкорефлексотерапії. Працює зцілювач без вихідних — біль не знає ні вихідних, ні свят. П'ятий рік разом із сім'єю мешкає в гуртожитку. Прийом і консультації безплатні. Оплачують тільки лікування.

Жаль лише, що надміру високими податками держава гробить добру справу, яку робить лікар Вей-Мин-є. Податок на добавлену вартість, податок з обороту... Який може бути оборот у хвороби? Який може бути податок на шанс повернути людям здоров'я? Лікаря в оподаткуванні прирівняли до бізнесмена, підприємця. Деформоване оподаткування б'є по кишені хворих. Між іншим, у Росії такий оброк з медичних закладів знято. У нас це дало б змогу зменшити плату за лікування на 50—70 відсотків.

Нещодавно Вей-Мин-є їздив до Москви. Лікувати хворих, консультувати й навчати колег. Його дедалі наполегливіше запрошують переїхати до Росії. Приїздили гінці з Югославії. Обіцяють золоті гори, якщо він практикуватиме там. А чому б йому не практикувати в Києві — столиці нашої держави, великому медичному центрі?

Невже вкотре поціновуємо по-справжньому те, що маємо, лише тоді, коли втратимо?

На прохання тих, хто страждає і хто сподівається на краще, повідомляємо адресу клініки лікаря Вей-Мин-є: 333043, м. Сімферополь, вул. Київська, 130а. Телефон 22–74–65. Подвижник працює без вихідних і в свята.

Оксана ТЕЛЕНЧІ, «Голос України»

ЗАХИСТ ПРАВ — НАШЕ РЕМЕСЛО

Здається, стає нормою відомий вислів із сатиричного роману: порятунок потопаючих — справа рук самих потопаючих. Правову державу ми тільки-но будуємо — звідси й усі проблеми рядового громадянина, який і досі схильний шукати істину в останній інстанції, а також захист у газет. Далебі не всі громадяни знають свої права і можуть їх кваліфіковано захистити. Особливо права в сфері приватизації, права споживачів. Ці та інші питання й проблеми — у полі зору створеної у Львові нової громадської організації — Центру прав людини, який очолив відомий львівський правник, науковець, заслужений юрист України Зиновій Гладун. Центр вивчатиме й даватиме громадську оцінку станові захисту прав людини в Західному регіоні, а також надаватиме кваліфіковану допомогу громадянам, адже в рамках центру діятиме сильна юридична служба, яка об'єднує фахівців з різних галузей законодавства. У планах центру — підготовка науково-практичної конференції, створення спеціальної інформаційної служби, співпраця з іншими правозахисними структурами.

Ярослав БОРСУК, пастор Християнської місії «Вістка миру»

Релігія

КОЛИ ВТРАЧАЄТЬСЯ СЕНС ЖИТТЯ, ЛЮДИНУ РЯТУЄ СЕНС... ЖЕРТВИ

Всесвітньо відомий фундатор логопедичної терапії професор Віктор Франкл в одній з телевізійних передач назвав депресію людини психологічним СНІДом. Справді, людина, яка страждає на депресію, почувається забутою, переконана, що життя втратило для неї будь-який сенс і попереду лишень порожнеча та нові страждання.

Професор Франкл у тій телепередачі навів приклад класичної депресії. До нього на прийом прийшов старий лікар. Два роки тому він поховав палко кохану дружину. Відтоді його життя набуло тільки чорних фарб, і він чекав смерті як порятунку.

В. Франкл запитав тоді його: «Колего, а що було б, якби не ваша дружина, а ви самі померли перший?» «О, — відповів старий лікар, — вона жахливо страждала б». Франкл втішив пацієнта, пояснивши, що ціною страждань, яких не зазнала дружина, стали, власне, страждання самого лікаря. Цей простий умовивід заспокоїв страдника. Не мовивши більше і слова, чоловік підвівся, потиснув професорові руку й пішов додому. Відтоді його життя набуло сенсу — сенсу... жертви.

Професор Франкл запозичив цей умовивід з Біблії. Бо саме сенс жертви був сенсом земного життя Ісуса Христа. Вічна книга дарує рецепти на всі випадки життя. Слідом мало не за всім людством це нарешті зрозуміли й на просторах колишнього СРСР.

Нині Україна переживає релігійний ренесанс. Повсюдно відкриваються семінарії, біблійні школи та курси. В нашому курортному Трускавці також відкрито заочну біблійну школу. Підручники для навчання ми надсилаємо безплатно, а поштові витрати оплачує слухач. Крім того, ми безплатно надсилаємо всім охочим книгу Д. Макдауела «Ісус». Наша адреса: 293780, Львівська область, м.Трускавець, вул. Роксолани, 10, Християнська місія «Вістка миру».

Львівська область.

Факт

Жили на Поліссі амазонки...

Дворічна науково-пошукова робота працівників Полісько-Волинського народознавчого центру увінчалася виходом цікавого науково-популярного видання «Бібліотека народознавця». Це 9 збірочок семи авторів. Об'єднані вони любов'ю до рідного краю, духовної спадщини предків, до пошуку слідів «золотої доби» нашої нації, слов'янських старожитностей. На основі фольклорних експедицій, проведених авторами в різні роки на Поліссі, висвітлюються окремі ділянки побутової культури Волині.

Записані перекази й легенди розповідають про таємничих місцевих знахарів, які вміли давати раду хворим на недуги... Виявляється, що колись тут жили амазонки. Пам'ять про «військо дівоцьке» зосталася на Волині в деяких обрядових піснях і по наші дні.

У збірочці «Як у лузі калинойка з квітами» розповідається про ставлення на Поліссі до жінки, зокрема до жінки-матері, як створювався цей образ в народно-пісенній творчості.

А поліське житло? Поліська хата? Яка вона, чим особлива?

Традиційні музичні інструменти Полісся... Про них цікава розповідь у збірочці «Затрубили труби».

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Тримай, Богдане, булаву

Подарував булаву дід і вирізьбив на ній такі слова: «Славному лицареві, любому онукові Богдану до 3-ї роковини незалежної держави України від діда Олександра. Освячена 24.08.94 р.».

Саме під час її освячення у церкві Івана Богослова на Володимирській гірці неподалік пам'ятника Богданові Хмельницькому і зустрів я подружжя Давидюків з їхнім онуком Богданом Кураксою. Того дня Київ урочисто відзначав свято. Обличчя киян були святкові, радісні. Такі самі вони були і в діда з онуком, ще б пак — така булава!

Свій подарунок сорокавосьмирічний настроювач радіоапаратури столичного заводу «Маяк» Олександр Сидорович Давидюк виготовив власноруч: пиляв, точив, свердлив, клеїв, розмальовував — і булава вийшла на славу. Неначе справжня — гетьманська.

Олекса ВАЩЕНКО.

З пошти

Через брак коштів роботи припинили

У листопаді цього року минає 200 літ, як перестало битися серце відомого всьому світові українського філософа Григорія Сковороди. В благословенному куточку Полтавщини селищі Чорнухи, де народився Григорій Савович та промайнули його дитячі літа, ведуть активну підготовку до вшанування його світлої пам'яті. Цілком оновлюють експозицію музею, яка глибше й докладніше висвітлюватиме його життєвий і творчий шлях. На жаль, через брак коштів роботи припинили. Звертаємося до шанувальників українського слова, підприємців, колективів, організацій з проханням допомогти нам фінансами.

Наш розрахунковий рахунок у Чорнухинському агропромбанку № 142428, МФО-331371.

Щиро вдячні всім за підтримку.

Районний організаційний комітет.

Чорнухи
Полтавської області.

Точка зору

ВИНАХІД МІСТЕРА МІДА І К°

1. КУПИВШИ СИБІР, МОЖНА ВРЯТУВАТИ РОСІЮ, — *вважає американський політолог*

Жирна жовта лінія розрізає навпіл пофарбовану в жагуче-червоний, «радянський» колір Росію, підіймаючись Єнісеєм з півночі на південь, перетинаючи Байкал на захід від Іркутська й упираючись у Монголію. Все, що ліворуч лінії, називається Росією, праворуч — «Американським Сибіром». Така карта, вміщена в журналі «Джі-К'ю», супроводжується закликом: «Купуймо Сибір!». Далі йде пояснення: «Лише за якихось там три трильйони доларів ми можемо врятувати Росію, додати сім зірок до нашого прапора й забезпечити цілому поколінню нечуване процвітання». Зірки — це сім нових американських штатів під назвами Сибір, Західна Якутія, Східна Якутія, Амурська Бурятія, Хабаровський, Приморський і Берінг.

Винахідник «Американського Сибіру», політолог з Інституту світової політики Уолтер Мід не жартує. Для довгострокової стабільності й процвітання Росії, вважає він, є тільки один шлях — «вливання» в неї протягом найближчих 20 років трильйонів доларів. Приватний бізнес на таке ніколи не піде, а урядові субсидії, навіть десятки мільйонів — краплина в морі. Одне слово, Росія не може розраховувати на економічне процвітання в найближчому майбутньому. Навіть коли уникне катастрофи, то за рівнем життя все одно скотиться до країн «третього світу». Купивши Сибір у Росії, США врятують її, убезпечать себе, запобігши появі в його особі «Югославії з ядерною зброєю», і зміцнять свої позиції у зростаючому протиборстві з Японією та Китаєм.

На сторінках журналу «план Міда» зі створення «Американського Сибіру» набуває завершеної форми. В ньому пропоновано розрахуватися з Росією за Сибір не відразу, а виплачуючи їй по 200 мільйонів (очевидно, помилка перекладу — 200 мільярдів. — С.П.) доларів на рік за умови, що половина цієї суми обов'язково йтиме в США. Доводять (ніби це вимагає доказів!), що для Америки оборудка буде вигідна, бо надходження від розроблення й експлуатації природних багатств Сибіру з лихвою окуплять виплати Росії. А сибірякам буде надано американське громадянство і право користуватися «рідною мовою для ведення справ у Сибіру».

А чи вигідно для самої Росії відторгнення від неї понад половини території? Звичайно ж, зовсім не збентежившись, відповідає Мід: вона розплатиться з зовнішніми боргами, модернізує інфраструктуру, навчить управлінців, стабілізує грошову одиницю і, нарешті, просто роздасть решту тисячі доларів населенню на додаток до мізерної зарплати.

«Світ ще пам'ятає про могутність Радянського Союзу, і ми поки що не звикли до думки, що Росія — країна слабка, — стверджує У. Мід у своїй статті. — Російські збройні сили, які деморалізовані й стоять на межі бунту, нікому більше не загрожують за межами старих кордонів Радянського Союзу, якщо вилучити ядерну зброю».

На запитання, чи вважає автор проекту, що росіяни можуть сприйняти його серйозно, У. Мід рішуче відповідає: «Ні! Це крайній сценарій. Його мета — дати поштовх серйозній дискусії про те, як вивести Росію з безвиході. Політично він нездійсненний». Разом з тим Уолтер Мід жалкує про нездійсненність задуму, бо економічно, як він твердить, таке рішення було б вигідне всім. У статті з тріумфом розповідається, що хоч би де з'являвся автор, перебуваючи в Росії, повсюди він зустрічав американців — лікарів, дипломатів, консультантів, журналістів, співробітників «Корпусу миру», місіонерів і викладачів англійської мови. Читачеві нагадують, що так уже було на Гавайських островах: спочатку з'явилися місіонери, тоді торговці, потім — флот. Отож, незабаром підуть і політики.

У розданому журналістам прес-релізі щодо виходу статті сказано, що викладені в ній ідеї є «провокаційні, але реалістичні» і що «в США як консерватори, так і ліберали серйозно вивчали пропозицію Міда».

ІТАР-ТАРС.

***«Всеукраинские ведомости»* № 78 (81) 4 серпня 1994 р.**

ПОНАД місяць тому, 4 серпня, газета «Всеукраинские ведомости» опублікувала матеріал ІТАР-ТАРС, в якому йдеться про винахід містера У. Міда з американського Інституту світової політики. Газеті спасибі за те, що розповіла нам про апетити містера Міда... Втім, чи тільки його? Чи не є це повідомлення про винахід «Американського Сибіру» пробним каменем значно більших сил, аніж якийсь там політолог? Виявленням їхніх, так би мовити, апетитів?

Не знаю, як іншим, а мені ця стаття вже більш як місяць не дає спокою. Що ж виходить? Давайте дещо пригадаємо. Давнє й недавнє. Пам'ятаєте, з історії першої світової війни — Росія з самого початку кидає в наступ армію генерала Самсонова? Згадали? Що зробила тоді Росія? Врятувала Париж від захоплення військами кайзера. Ціною крові своїх різноплемінних синів. Далі. З тієї ж самої війни. Знаменитий Брусилівський прорив 1916 року. Затряслася Німеччина та її союзники. Здавалося, натисни із Заходу англійці й французи — і кінець війні. Та ба. Союзники Росії носа не витикнули з окопів. Звісно, історію не пишуть умовним способом, та уявіть, що перша світова закінчилася в 1916-му. Про яку революцію могла б іти мова в країні з плеяди переможців? Та про жодну. Прийнятним став би лише шлях еволюції.

Та сталося інше. Німецькі власті пропускають в Росію Леніна з товаришами. І другий фронт готовий. А далі ми знаємо, що було. «Фабрики — робітникам, земля — селянам»? Та де там. Фабрики — номенклатурі, земля — колгоспам. Тобто тій же самій номенклатурі. Голод, репресії, кров... А маленький людині втовкмачили, що вона «проходит как хозяин необъятной Родины своей». Отож бо й воно — як. Але не господар. А далі — Радянська Росія, потім — СРСР, шукаючи виходу з ізоляції, знаходить союзника в таборі переможених — Німеччину. І допомагає їй озброюватися. Перетинають кордон ешелони з сировиною для Німеччини навіть увечері 21 червня 1941 року.

А далі — знову війна. Друга світова. Для нас — Велика Вітчизняна. І знову Росія (так світ називав наш Союз) несе її основний тягар, витримує колосальний удар гітлерівської воєнної машини, на яку працює підкорена Європа. Визволено СРСР, визволено Європу. Так, частину її визволено по-сталінськи. Але від коричневої чуми все-таки визволено. І поклали за це російський народ, і всі народи Союзу основні жертви. Україну, Білорусь війна взагалі двічі «переорала» з кінця в кінець.

Що далі? Сталін накинув на знекровлений народ ще й тягар турботи про соцтабір. Давай сировину: нафту, газ, руду... Що було робити цьому народові? Пристосувався він тягти, що міг, з колгоспних полів та з заводських цехів. Жити-бо треба, виживати треба.

А вожді режиму не стомлювалися обіцяти світле майбутнє. Один навіть приступив до безпосередньої побудови комунізму. І ледве не розв'язав третю світову. Ядерну, що знищує все (пригадайте карибську кризу). І все в ім'я просування світової революції.

Настав час — лопнув тоталітарний режим. Разом з СРСР. То й поготів. Радуйся, Заходе. Немає загрози. Всі будують демократію.

Але Заходу, що оговтався від переляку, з'ясовується, цього замало. Американцям ось уже й Сибір подавай. Щоб могли вони, милі, протистояти японцям і китайцям. Росія вже до уваги не береться.

Ні, не випадкова ця стаття містера Міда. І дуже вона симптоматична. У послідовності західним панам не відмовиш. То вони самі (без Росії, України, Білорусі та інших країн СНД) святкують ювілей висадження союзних військ у Нормандії. Під тим приводом, що це був їхній, англо-американський десант. Правильно. Та не дуже. Бо не був би він можливий без успіхів Радянської Армії. Потім окремо святкують виведення військ з Німеччини.

А тепер ось про купівлю Сибіру закинули вудочку. На гачку — три трильйони зелених. Каламутна, мовляв, вода, благодатна. «Росія — країна слабка». Мужичок її спитий. Більшовики його казками годували, якось там харчами та мануфактурою підтримували за рахунок розпродажу нафти, газу, лісу. Він і попивав, не особливо стараючись на виробництві. Оселедці й макарони є — ну й гаразд. Хліб не виростив — в Америці купимо. Проживемо...

А тепер і зовсім шкереберть усе пішло. То ми, американці, цьому мужичку і гроші, і громадянство, і товари. Пий собі і живи: справа звична.

Але чому мені, громадянинові незалежної України, боляче читати одкровення містера Міда? Мені що, імперія потрібна? Ні. Або в мене, українця, ще малий рахунок до Російської імперії, і до царської, і до більшовицької? Ні, він великий, цей рахунок. І починається він після того, як слідом за підписанням було відразу порушено Переяславські статті... І заборони мови, і репресії, і експорт до нас "завоювань Жовтня" з їхньою колективізацією, виселенням і т.ін. Та й тепер хіба російські демократи з симпатією ставляться до моєї країни? Ні, в цьому їх не запідозриш. Вони крізь зуби цідять: самостійники. То в чому ж річ? Може, грець з ними? Проте й розум, і по-

Візит тижня

НЕ ТАК ВАЖЛИВО, ЯКОГО КОЛЬОРУ КІШКА...

Цей політичний тиждень минає під знаком Китаю: Україну з офіційним візитом відвідав Голова КНР Цзян Цземінь.

Слід погодитися, що ця велика східна країна ось уже протягом кількох десятиліть не дає нудьгувати ані політикам, ані економістам, викликає інтерес не тільки в тих, хто робить погоду в світі, а й у простого народу.

Бо й справді: задумавши об'єднати несумісне — створити ринкову економіку в межах соціалістичного суспільства, китайцям, здається, потроху це вдається. Голова КНР Цзян Цземінь на запитання, які стосуються саме цієї проблеми, відповідає із задоволенням, бо вважає ринкову економіку ключем до благополуччя незалежно від того, в якому суспільстві цей інструмент для створення добробуту застосовують — у капіталістичному чи соціалістичному.

Чи не тому візит Цзян Цземіня мав непідробний інтерес у вищих керівників нашої держави. І чи не схожі такі наші устремління, як прагнення здійснити «справедливу» приватизацію, «приписка» землі до стопроцентної державної власності, надто повільний розвиток підприємництва на китайський варіант, але в українському виконанні?

Якщо це так, то корисно було б згадати ще один варіант — польської шокової терапії у нашому застосуванні, що його екс-віцепрем'єр Віктор Пинзеник назвав шоком без терапії...

У результаті офіційного візиту Голови КНР Цзян Цземіня в Україну підписано ряд документів і угод, які дадуть новий імпульс україно-китайським відносинам, сприятимуть розвитку співробітництва, дадуть можливість розширити контакти.

Ми обов'язково їздитимемо в гості одне до одного, вчитимемося одне в одного й будуватимемо суспільство — кожен зі своєю специфікою. Головне, щоб людям в ньому жилося добре. І, як колись сказав один з найяскравіших політиків сучасності Ден Сяопінь, не так важливо, якого кольору кішка. Головне — щоб вона ловила мишей...

Валентина ПИСАНСЬКА.

Зростає кількість безробітних

За даними держуправління зі статистики Вірменії, число населення республіки на 1 червня становить 3 млн 743 тис чоловік. У першому півріччі число зайнятих у народному господарстві становило 1 млн 492 тис чоловік, тобто зменшилося у порівнянні з тим же періодом минулого року на 2,9 %.

З питань влаштування на роботу до служб зайнятості населення звернулося й було взято на облік 122,9 тис чоловік. 111,1 тис чоловік одержали статус безробітних, 63,9 % серед них — жінки. У порівнянні з тим же періодом минулого року число безробітних збільшилося в 1,3 раза. Через відсутність фінансів допомогу з безробіття отримують лише 19,9 тис чоловік. Середній її розмір — 243,4 драма (еквівалент 1500 російських рублів). У даному разі йдеться про офіційну статистику.

Але ж водночас існує ще й приховане безробіття. В абсолютній більшості підприємства або працюють на 30—40 % своїх потужностей, або закрита на невизначений час, а працівники цих заводів і фабрик отримують ще 60 % своєї заробітної плати. Цей контингент, плюс та частина населення, яка виїхала за межі республіки, до цієї статистики, звичайно, не потрапляє.

Між тим, соціальне невдоволення зростає. Одночасно республіку охоплено хвилею мітингів, на яких висувають найгостріші політичні вимоги. Багато в чому з цієї причини уряд Вірменії, який близько року вів переговори з Конфедерацією профспілок, вимушений був цього тижня піти на поступки й підписати договір.

Зокрема уряд зобов'язався забезпечувати щомісяця за талонами мінімум споживчого кошика — хліб, рис, масло, цукор, мило, свічки. Договір цей діятиме до кінця року. Проте мало хто вірить у те, що цей документ набуде реальної сили, і населення — хоча б частину цих продуктів.

Віген САРКІСЯН.

Злодіїв «б'ють» доларом

Бібліотеки США щорічно недораховують одного відсотка книг на загальну суму 50 млн доларів, повідомила Американська бібліотечна асоціація. В ряді випадків ідеться про неуважних читачів, котрі гублять або забувають книги. Проте не дивина й крадіжки. Нещодавно, наприклад, поліція заарештувала подружжя Кеннета й Сандру Леннінг, які в бібліотеках Чикаго вкрали не менш як 1650 друкованих видань, переважно в твердій обкладинці, загальною вартістю 76 тис. доларів. Потім вони їх продавали на «блошиних ринках». Багато бібліотек, що зверталися раніше до совісті читачів, стали благати про допомогу спеціальні фірми, які займаються «вибиванням» грошей з боржників. «Дехто з читачів буває шокований, коли у звіті банку про рух коштів на їхньому рахунку вони бачать графу «сплата боргу бібліотеці», — сказала співробітниця однієї з чикагських бібліотек Джейн О'Брайен. — Проте їм слід звикати ставитися до читацької картки так само серйозно, як і до кредитної».

НА ТЛІ НАШИХ ПРОБЛЕМ І ВЗАЄМОВІДНОСИН

чуття повстають — ні. І не тільки тому, що й ми, українці, волею й неволею, чимало поту й крові в той Сибір вклали. А ще й тому, що американцям, бачте, треба «зміцнювати свої позиції у зростаючому протиборстві з Японією та Китаєм». А слов'янам же як? Звужувати своє поле, терміново американізуватися?

Задуми містера Міда ще раз демонструють: боротьба за переділ світу не скінчилася. Просто в світовій політиці майже минув сезон полювання зі стріляниною, але давно освоєно інший спосіб — з доларом. Чи не так?

Отож, реалії суворі. І діяти треба, як люблять висловлюватися мужі, котрі спробували поверхових плодів освіти, адекватно. Або, кажучи по-нашому, відповідно. Нам слід поважати Росію, а росіянам навчитися поважати Україну, її незалежність. І з повною взаємоповагою співпрацювати, сприяти одне одному в реформах, у виході з кризи. І на світовій арені у принципових питаннях виступати спільно, весь час одне одного підтримуючи. Патріоти Росії та патріоти України мають порозумітися. Досить смішити світ поділом старих водоплавних посудин. Треба поступитися одне одному, враховуючи самолюбство обох сторін. Час будувати нові кораблі. І в прямому значенні, і в широкому розумінні. Інакше нас, східних слов'ян, кури загребуть. А містери міди їм допоможуть.

Умова нашого виживання та процвітання — сильна Росія і сильна Україна. І, звичайно ж, Білорусь. Іншого не дано.

2. «В ЯЗЫКОЗНАНИИ ЗНАЕТЕ ВЫ ТОЛК?»

Укрінформ розповсюдив заяву президії ЦК Компартії України під заголовком «Ні — мовний дискримінації та фундаменталізму». В ній сказано:

«Намір Президента України запропонувати зміни до чинного законодавства з метою надання російській мові офіційного статусу при збереженні державного статусу української мови із схваленням зустрінутий більшістю громадян України. Вони вбачають у цьому кроці турботу про консолідацію суспільства. реальне забезпечення усім громадянам, незалежно від їх національності, визнання в усьому цивілізованому світі прав, в тому числі права вільно обирати мову спілкування і навчання.

Водночас у деяких засобах масової інформації, в тому числі офіційних, розгорнута галаслива, істерична кампанія проти президентської ініціативи. Публікуються і передаються матеріали, автори яких — серед них, на жаль, є і діячі української культури — намагаються нав'язати громадськості думку, нібито надання російській мові офіційного статусу започаткує «новий етап русифікації», принизить державний статус української мови, може «спричинити міжетнічні конфлікти і внутрішньонаціональний розкол».

Спекулятивний, політиканський характер цих тверджень — очевидний. Адже коли тезу про дві офіційні мови в Україні — українську і російську висував у своїй передвиборній платформі екс-президент, то ніхто з нинішніх критиків — прибічників Л.Кравчука не сказав проти жодного слова. Отже, справа не в статусі тієї чи іншої мови, а в іншому — в особі нового Президента, його політичній позиції. То ж нічого наводити, як кажуть, «тінь на тин»...

Екстремістські виступи проти офіційного статусу російської мови пройняті відвертою неповагою і грубим порушенням прав росіян, громадян інших національностей, які вважають російську мову рідною. А таких в Україні, за даними останнього перепису (1989 рік), 16,9 мільйона, або третина усього населення. Російська мова стала мовою спілкування більшості громадян нашої країни, і не рахуватися з цим неприпустимо.

Не зайве нагадати у цьому зв'язку, що, скажімо, в Фінляндії, де шведи становлять всього 390 тисяч з п'ятимільйонного населення, дві державні мови — фінська і шведська. В Ірландії серед трьох мільйонів громадян англійців 10 тисяч, але й там дві офіційні мови — ірландська і англійська. В Канаді дві державні мови — англійська і французька, в Швейцарії — три (французька, німецька, італійська), у Бельгії — також три, у Люксембургу — дві».

ДАЛІ перелічено ще ряд аргументів на користь надання російській мові в Україні статусу офіційної. Заяву ЦК комуністів можна зрозуміти. Їхній електорат — в основному в Східній та Південній Україні, де розмовляють переважно російською мовою. Але ж можна трактувати її й так: з виконанням соціально-економічних передвиборчих обіцянок комуністів поки що затримка виходить, то нумо зробимо щось у гуманітарній сфері. Чи я помиляюся? І трактувати слід так: комуністи краще за будь-кого знають настрої у цих регіонах, що вони й довели, перемігши тут на виборах до ВР, і виражають волю своїх виборців? Цілком можливо.

Маркс невтомно повторював: усе піддавай сумніву. А ще він розумів згубність монополії на будь-яку ідеологію, навіть свою власну. І тому на запитання, що ви робитимете після перемоги світової пролетарської революції, відповів:

— Стану редактором опозиційної газети.

До речі, Маркс був чи не найпершим мислителем світового рівня, хто мовив добрі й захоплені слова про запорозьку козацьку республіку. Ту саму, на землях якої спілкувалися тоді українською мовою. А нині? Та й Ленін настійно радив більшовикам, котрих направляли в Україну: вивчайте українську мову. І ще слід згадати його гнівні слова про російських «держиморд», про шовіністів, тобто тих, хто ладен і до чужого монастиря йти лише зі своїм статутом.

Мова — матерія тонка. І мені здається, що переносити на наш грунт фінські, канадські, швейцарські чи будь-які інші приклади — справа так само некоректна, як і спроби пересадити на наш грунт без поправок економічну систему будь-якої з цих країн.

Українська мова, найближча з усіх східнослов'янських до мови Київської Русі, що виросла з неї безпосередньо, ще донедавна була мовою гнаною. Її забороняли, починаючи з часів Петра І. Забороняли як таку, і періодично разом з носіями. Знищення Січі Запорозької, голодомор 1932–1933-го, винищення української інтелігенції в 1937-му — скорботні знаки на цьому шляху викорінення. До речі, робітники Катеринослава на початку століття вболівали за долю рідної мови. У наказі депутатові IV Держдуми Російської імперії від робітничої курії Григорію Івановичу Петровському вони веліли обстоювати права української мови. І він прагнув виконувати їхню волю.

А потім дійшло до того, що українця, який говорив в Україні своєю рідною мовою, розглядали як істоту найвищою мірою підозрілу чи, у кращому разі, дивну й незвичайну. Такий стереотип було ціною «героїчних зусиль» втиснено у масову свідомість «сім'ї братських народів». А ще ж на зламі 20–30-х років українців у СРСР було більше, ніж росіян. Про що свідчить перепис. Адже тоді й переселенці з України пам'ятали, хто вони. Та й представники інших народів не писалися росіянами.

Тож чи варто дивуватися, що після здобуття Української незалежності й на рівнях деяких міністерств, і на інших рівнях віднайшлася певна кількість нуворишів від політики, котрі стали зі старанністю, гідною кращого застосування (приміром, у галузі економіки) завзято насаджувати українську мову? Незважаючи на жодні реалії, як то підготовка вчителів, підручників, стан економіки, масова свідомість тощо.

Переконаний: «питанням мовознавства» треба дати спокій. Як і символіці. І зайнятися економікою. Суто. Ми вже й так, здобувши незалежність, накоїли чимало. Запровадили інститут Президента. Тепер він комусь не подобається. Впровадили представників Президента. Призначили. Потім — давай прямі вибори. Може, досить? Досить розхитувати державу, час її і будувати, і зміцнювати. За умов матеріального становища більшості людей, що погіршується, усе, що не стосується економіки, — другорядне.

Перефразовуючи реформатора Столипіна, варто сказати: нам не потрібні великі мовні та інші струси. Нам потрібна велика Україна. І велика Росія. І, повторюся, обидві ці держави можуть звестися на ноги не з допомогою західних спонсорів (у них щодо нас свої, і, як бачимо, вельми далекоглядні плани), а здійснюючи політику взаємоповаги і взаємопідтримки. А звівшись на ноги, легше й з неекономічними питаннями розібратися. У тому числі з мовними.

Це тільки здається, що Україна багато втратила за останні три-чотири роки. Економічні її втрати майже всі об'єктивні. Й налагодити нашу економіку — завдання посильне. Та Україна без жодної краплини крові здобула те, за що віддали життя мільйони її синів та дочок, — незалежність. І економічні втрати на цьому шляху — вельми легка платня. Не вірите? Чи вартий Париж відправи? Запитайте, наприклад, у призовників і молодих солдатів, яким тепер не треба служити, де Макар телят не ганяв і воювати невідомо за чиї інтереси. Ні в Таджикистані, ані деінде.

А якщо ще економіку налагодити? Та партія, котра приведе до цього, заслужить вічну вдячність народу. Міжпартійне змагання у цій галузі можна тільки вітати.

Сергій ПРАВДЕНКО.

Наталя ФІЛІПЧУК, «Голос України»

Хочеш «сендвіч»? Плати штраф!

Проте «сендвіч» або «хот-дог» французи ще якось проковтнуть. Але якщо їхній «парламент» назвати з англійської вимовою (обома мовами слово пишеться однаково), то вони образяться. На думку законодавців, різниця у словах така істотна, що схвалений ними цього літа законопроект передбачає штраф від 170 до 3450 доларів США. Так Франція протестує проти вживання у суспільному житті англійських слів, замість рідних французьких. А що мода приходить саме звідти, за кілька місяців подібна дискусія почалася й у нас.

Україну часто порівнюють з Францією. А між нашими державами тільки й спільного, що однакові квадратні кілометри. Щоб країна процвітала, її треба любити. Ми любити не вміємо. Тішимо себе думкою, що родючі чорноземи, інтелектуальний потенціал і вигідне геополітичне положення виведуть нас із кризи, і одного чудового дня прокинемося у незалежній (справді), заможній, квітучій... Тільки держава як жінка. Її треба плекати і поважати. І найкраще це робити — зрозумілою їй мовою.

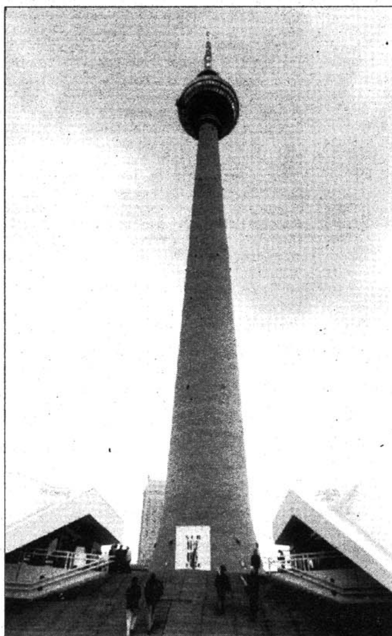
Що спільного між Францією і Україною, коли міністр культури першої країни пан Жак Тубон вважає, що захистити мову його народу від впливу мов іноземних може тільки згаданий документ. Законопроект гарантуватиме громадянам, що чужа мова не буде їм нав'язана за рахунок рідної. А Президент України Леонід Кучма, попри те, що іноземна російська мова витісняє українську з великих міст, а, можливо, й саме тому, що нею вже розмовляє майже половина населення, хоче потіснити її й на рівні державному.

За плечима наших народів — різні історії. Україна пережила 1720 рік, коли указом Петра І заборонили друкувати книги українською мовою, 1769 р. — коли Синод вирішив вилучити у людей українські букварі, а з церковних книг — тексти українською мовою. А потім, через століття — Валуєвський і Емський укази, які, здавалося, назавжди поставили хрест на цій мові, а одночасно і на народові, що нею розмовляв.

Францію така доля минула. Може, тому жодна стаття її Конституції не говорить про існування державної мови. Тільки в цьому столітті вперше з'явився запис: мова Французької Республіки — французька (бо збільшився потік іммігрантів та біженців).

Останнім часом, коли експерти з'ясували, що американські музика і фільми занадто впливають на виховання молоді (американізовують), було введено квоти на їхню трансляцію по телебаченню і радіо. Ті, хто захищає права молодих, скаржаться, що у такий спосіб порушується Декларація прав людини. Ті, хто дбає про права всього народу, переконані, що це необхідно для самозбереження нації.

Цікаво, що думає собі Україна?

Берлін, телевежа.

У країнах СНД

Перший віце-прем'єр повен оптимізму

Перший віце-прем'єр Казахстану Акежан Кажегельдин провів прес-конференцію, присвячену підсумкам роботи уряду Казахстану за місяць. Зокрема він заявив, що 15 місяців, надані уряду Верховною Радою та Президентом, — цілком реальний термін для економічного стрибка. А також він відзначив досягнення: вдається стримувати інфляцію, курс тенге до долара стабільний, стримується грошова маса.

Віце-прем'єр вважає, що вдало оновлено команду, і, якщо головні галузі не на піднесенні, то й не впали. Що ж до приватизації, то Акежан Кажегельдин заявив, що ми для себе відкрили дуже багато об'єктів, які пройшли першим етапом приватизації, перетворилися на приватну і незрозуміло яку власність, що багато привабливих об'єктів віддано в оренду незрозуміло кому і на яких умовах. І через те, що ці об'єкти будувалися на гроші всіх платників податків, буде справедливим їх продати, а гроші — до бюджету.

Тетяна КОСТІНА.

”Я НАЛЕЖУ ЛЮДСТВУ

Довженко був несподіваний для всіх. Він у кіно, як і Гоголь у літературі, не вписувався в жодну ідеологічну систему, що, як відомо, шикувала митців по раз і назавжди виструнченому шнурку. Протиставляти себе системі, кидати їй свій виклик для Довженка означало не лише приректи себе на фізичну загибель, але й піти, хоч як дивно, проти самого себе. Поясню свою думку. Той людожерний, дикий режим проповідував на своїх знаменах такі одвічні, справді біблійні поняття, як братство, свободу й вселюдську спільність. Ці ж неодмінні цінності були й для Довженка єдиною мірою його творчості і життя. Тому саме тут, на цій кричущій моральній несумісності, коли системою декларувалося одне, а робилося протилежне, ми і маємо великого Митця. На цих двох несумісних дорогах дійсного і бажаного, реального та уявного і стоять його ноги. Трагедія? Коли так, то Довженко в тому не винен — він її не обирав.

Голос таланту, мужності і любові

ТАК САМО, як і Гоголь в літературу, Довженко прийшов в кінематограф як Бог. Невситимий і невсипущий його талант дав змогу кінематографу ще на порі становлення відразу ж сягнути своїх золотих вершин. І ті золоті, створені Довженком вершини не перевершив ніхто.

Провівши як режисер-початківець певну кінематографічну розвідку, зробивши за один рік три справді фахові фільми, він, 33-річний, знімає «Звенигору» і являє цим фільмом мистецьке чудо. Таким чином, в Україні з'являється кінорежисер, якого світовий кінематограф відразу поставив у свій перший елітний ряд. Відтоді всі Довженкові фільми — це не лише його нова власна мова в новому мистецтві, але й неповторний дух його неповторного народу. Довженко — єдиний у тодішньому світовому кінематографі автор, який заговорив на екрані властивими лише йому живими, а не схоластичними образами. В усіх його фільмах б'ється ранима душа нетерплячої в своїй любові людини. Ось тут він увесь: свобода його і його народу.

Протягом кількох тисячоліть культурної історії України, саме Довженко, дякуючи кінематографу, представив її перед очі країн Старого й Нового світу. Саме завдяки грандіозному талантові Довженка народи світу познайомилися з Україною. І коли його фільм «Земля» на кіноконференції у Брюсселі був визнаний як один із найкращих кінофільмів усіх часів і народів, і коли, зокрема, Чарлі Чаплін сказав, що слов'янство в особі Довженка дало світові винняткового художника екрану — мислителя і поета, то це означає, що талант українського Митця стоїть поряд з найбільшими талантами, які має людство. Гомером XX століття французька преса назвала його не випадково і не даремно.

Довженко взяв розгін по собі — всеосяжний й глибокий. Як і розкішному Гоголю, все було підвладне йому. Його художня палітра не знала меж — усе, чим багата була людська натура, під його поглядом ставало мистецтвом. От саме за це його й били. Били після кожного фільму. Йому не прощали його таланту. Йому не прощали його народу, чиє ім'я він мав за гордість і честь. Його замовчували за життя і після смерті. З нього здирали шкіру живцем.

Наведу один лише приклад. Москва, Кремль, 31 січня 1944 рік, засідання Політбюро. Веде засідання Сталін. Присутні Молотов, Маленков, Берія, Мікоян, Хрущов, Щербаков. Під стіною сидить Довженко. Сталін (цитую за стенограмою): «Ваш сценарий «Украина в огне» — это попытка ревизовать ленинизм, это вылазка против нашей партии, против советской власти, против колхозного крестьянства, против нашей национальной политики. Это враждебная вылазка, имеющая своей целью проревизовать ленинизм. Что автор озлоблен, свидетельствуют такие факты: характерно, что ни одного положительного героя в сценарии нет... Вы послушайте, как автором представлены советские люди. Он вывел тип советского работника — председателя сельсовета со сплошь отрицательными свойствами, вывел глупца, лентяя, бездельника. Причем, этого бездельника, дурака, по словам автора, поставила партия. Здесь автор выступает прямо против советских людей».

Після такого «обговорення» сценарію «Україна в огні», Довженка відпустили з Кремля додому. Живим. Рівно через рік він у «Щоденнику» запише: «Сьогодні роковини моєї смерті. Тридцять першого січня 1944 року мене було привезено в Кремль. Там мене було порубано на шмаття і окривавлені частини моєї душі було розкидано на ганьбу й поталу на всіх зборищах. Все, що було злого, недоброго, мстивого, все топтало й поганило мене. Я тримався рік і впав. Моє серце не витримало тягаря неправди й зла». Довженко чекав розправи.

Та Сталін його не розстріляв і, на мою думку, ось чому. «Батько народів» знав ціну своїм славословам, — як письменникам, так і кінорежисерам. Він знав, що ці складачі од на його честь не дорівнюють за талантом Довженку. Сталін мав надію, що рано чи пізно, а така глиба, як Довженко, все ж таки зробить про нього фільм. І цей кінофільм буде жити віки. Сталін тримав Довженка живим собі про запас.

І Довженко «справдив» його сподівання. Він справді обезсмертив його. Того ж 1945 року в своєму «Щоденнику» Довженко поставив Сталіну точний діагноз: «Знай: якби ти був навіть богом, то і тоді я би не повірив тобі, бо ім'я тобі — випадок». Випадок! Сталін — випадковість, казус, епізод! Не золотий, не бронзовий, не гранітний монумент на всіх вулицях і площах імперії, а жалюгідний чоловічок-тиран, ім'я якому — випадок, казус!.. Довженко Сталіна визначив саме у рік найвищого злету Генералісимуса, коли за порухом його лише пальця вмирали у безвість цілі народи!.. Уявляю собі обличчя Довженка тієї миті, коли він так про Сталіна написав. Так міг написати лише пророк-ясновидець.

Услід за сталінським присудом тероризувати Довженка розпочали відкрито. Із 259-ти українських письменників на той час — 1944 рік — залишилося лише 36. 223 письменники Сталін уже замордував. Підійшла черга йти на плаху Довженкові. Особливо шаленів Корнійчук (цитую за стенограмою з протоколу загальних зборів письменників, журналістів та працівників мистецтв Києва 12 березня 1944 року): «Я, товариші, був присутній на засіданні Політбюро, коли розглядався сценарій Довженка. Товариш Сталін цей сценарій аналізував. Він сказав Довженкові у вічі: Ви на сто кілометрів стоїте од ленінізму, од марксизму».

Що після цього всього залишилось робити Довженку? Як було жити? Не те, що жити, а й дихати? В які ще часи людської історії, хто з великих талантів потрапляв під такий політичний коток, під який потрапив Довженко?

Ніхто й ніколи. Тепер про це говорити легко. Особливо тим моїм сучасникам, котрі хоробрі заднім числом. Ліпше було б, аби вони не чіпали Довженка, помовчали. Довженко знав, що всупереч смертельному на нього гонінню, треба вижити. Аби з того, що було у його душі, і що він задумав, бодай частину вдалося зробити.

І він зробив! Я маю на увазі його «Щоденник». Вигнаний з України в розквіті таланту, з 1933-го року, він змушений був переїхати до Москви. Про який закордон, скажімо, Сполучені Штати, Австралію чи Канаду можна було думати, де би там ще і скільки, й на якому рівні він би створив! Що ми, Україна і людство ще мали б від цієї людини!.. В Москві Сталін тримав Довженка на налигачі. Він його, як я вже казав, тримав звісно для чого. Страшнішої каторги, ніж Москва, для Довженка годі було й думати. У 1956-му році вона і загнала його у віці 62-х років у передчасну смерть. В Москві він і почав вести «Щоденник».

«Не хочу я мучитись! Не хочу оплакувати своє вигнання з України. Не хочу хоронити себе на чужині. Чому духовна мізерність українського уряду і ЦК партії України мусять стукати мене по голові могильними цвяхами. Нащо я мучу, оплакую себе, навіщо стогну в розлуці з народом? Чому криводухість хитренького Хрущова в'ялить мою душу і терзає її гнівом образи і обурення. Я не Хрущову належу. Я не його прикріплений. І не Україні одній я належу. Я належу людству як художник і йому служу, а не кон'юктурним намісникам України моєї і їх лизоблюдам і гайдукам п'яненьким. 3/8,1945 р.»

«Ніяких чуток з України. Птиця не долітає. Ворон кості не заносить. Мене боїться бачити і чути. Я один. 4/8,1945 р.».

Та наймогутніші сторінки його «Щоденника» 1941—1945 років війни. В ті, вже відшліфовані й удосконалені до автоматизму Сталіним—Берією сексотні часи, коли будь-яку людську думку розглядали у мікроскоп, коли навіть уві сні над подушкою кожної людини нависала тюрма, Довженко, не маючи тоді України як держави, маючи її лише у своїй душі, закричав про неї і про її потоптаний народ на всю свою душу. Він сказав про Україну з такою силою, з такою любов'ю, відчаєм і болем, що коли читаєш ті сторінки — здригаєшся. Так заступитися за свій народ, нищений, пограбований гітлерівською й сталінською людоненависницькими системами, які ще й смертельно схопилися на терені цього народу, так стати за нього зміг лише Довженко. Він один. Більш ніхто. Його «Щоденник» — це потрясаючий історичний документ мислячої людини XX століття.

За глибиною думки, пристрастю почуття й духовним злиттям себе і свого народу — подібного твору у світовій літературі я не знаю.

«Все моє життя я мріяв зробити щось велике і надзвичайно потрібне, і радісне для людей. Слава тобі, Боже, і спасибі тобі, що я ще живу і здатен творити. Трудно жити й творити без щастя. Про одне тільки прошу: коли я тут, у Москві, помру од печалі в тяжкій самотині — візьміть з грудей моїх серце і поховайте його в Україні, в українській землі. Прийми його, Україно. Воно весь вік молилося тобі».

Ось такий заповіт. І звернений він не до кого-небудь, а до нас. Навіть не до тих поколінь, які вже йдуть за нами. Його заповіт сказано саме нам, першому вільному поколінню вільної України. І ми зобов'язані ще за свого життя підставити свої плечі під його домовину й принести його додому.

Пора вже й здобутися нам і на свій національний пантеон, де б спочили кращі сини нашого народу. На княжому місці зірваного більшовиками Михайлівського Золотоверхого монастиря нашому національному пантеону й слід було б бути — між Собором святої Софії, Андріївською церквою, пам'ятником Володимиру Святому і Хрещатиком. Першими, кого ми повинні сюди перенести: чотирьох наших великих гетьманів — Івана Мазепу, Пилипа Орлика, Івана Виговського, Петра Дорошенка. А для початку — принесемо Довженка. Не вічно ж таким, як він, проситися в Україну навіть з могили.

Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ, письменник, кінорежисер

Александр ДОВЖЕНКО

Із «Щоденника»

«Мій час — край загибелі мого народу. Як встати йому на своїх окривавлених ланах? Як обробити їх? Його сили підуть на обробіток землі, яку він прокляне як недолю свою чи не прокляне, а плазуватиме по ній, як раб, челядник, хлібозаготівельник Європи. Що робиться в його культурі? Скільки знищено, розігнано, якими людьми обсаджені заклади, де творяться культурні кадри? Скільки провінціалізму і тупої самозакоханості, асиміляторів і русифікаторів! О другорядність, яка страшенна сила в тобі! Сонце, і небо, і земля, і квіти — ніщо не затулить і не висвітлить творчі неприглядності. О дике поле Європи!» (6.XI.1945).

***

«Єдина країна в світі, де не викладалася в університетах історія цієї країни, де історія вважалася чимсь забороненим, ворожим і контрреволюційним, — це Україна. Другої такої країни на земній кулі нема. Де ж рождатися, де плодитися дезертирам, як не у нас? Де рости слабодухим і запроданцям, як не у нас? Не вина це дезертирів, а горе. Не судить їх треба, а просить пробачення і плакати за погане виховання, за духовне каліцтво у великий час. Хто судитиме? Брати-слідчі з трибуналів, що розпивають горілку у їдальні, з непривітним поглядом очей. Юнаки мої сліпії, горе мені з вами...» (14.IV.1942)

***

«Як мені жалько. Я не член Комуністичної партії. Написані і анкета, і біографія, а подати у фабричну ячейку нікому. Я не бачив там чистих рук. Горе мені» (14.IV.1942)

«Лавру Печерську зірвано мінами. «Зачем она?» Будуть мститись українському народу слідчі з трибуналів, будуть мститись всьому народу. Уже мстять» (31.V.1942)

***

«Товаришу мій Сталін, коли б ви були навіть богом, я й тоді не повірив би вам, що я націоналіст, якого треба плямувати й тримати в чорному тілі. Коли немає ненависті принципової, і зневаги нема, і недоброзичливості ні до одного народу в світі, ні до його долі, ні до його щастя ні гідності чи добробуту, — невже любов до свого народу є націоналізм? Чи націоналізм в непотуранні глупоті людей чиновних, холодних діляг, чи в невмінні художника стримати сльози, коли народу боляче? Нащо обернули ви моє життя на муку? Для чого одняли в мене радість? Розтоптали моє ім'я? Проте я прощаю вас. Буваючи вельми малим, прощаю Вам малість вашу і зло, бо й ви недосконалі, як би не молились Вам люде» (27.VII.1945)

***

«Множество маленьких сірих людей поступово і методично послідовно переконували мене, що я — «ошибающийся». І що головне, на що я здатний — се різні «наказуємие» помилки. І великим трудом я піддавсь їх обробці. Вони возненавиділи мене, бо більшість із них була не руська й не вкраїнська. Їх влада мусила ненавидіти мою владу художню. І, очевидно, в кінці кінців я здався, бо я думаю тепер теж ідеями. У мене їх багато. І всі вони прекрасні, й високі, і живуть вони в мені, як в «Правде», як в «Известиях». Тільки образи покинули мене. Одвернулися од мене мої улюблені, рідні, дорогі. І я ходжу з важкою від дум головою, і часом страх мене проймає і скорботи охоплюють душу — ангели покидають мене, а ворогів кругом, аж темно» (15.X.1954)

„ЯК ХУДОЖНИК І ЙОМУ Я СЛУЖУ"

Сергій ПАВЛЕНКО, «Голос України»;
Валерій ІНЮТІН (фото)

Витоки

Земля Довженка

(Початок на 1-й стор.).

«Я зняв сорочку, помився і так напівголий сиджу під вербою, згадую Десну» (24.VI.1942);

«...благословенна будь, Десна, і нині, і вовіки» (14.VIII.1942).

Вона була його джерельною наснагою у творчості, опорою в сумні та похмурі дні. Його кручена доля, як її річище. Він збочував на творчі манівці другорядності, але **зачарована Десна** постійно повертала його до Поезії образу, глибини Вічності. Вона по праву Матір таланту митця, бо пробудила і ствердила в ньому відчуття прекрасного. Не випадково він зізнавався сам собі: «Якщо вибирати між красою і правдою, я вибираю красу».

Сьогодні за це творче орієнтування одні називають Олександра Довженка комуністом, інші — наївно засліпленим будівничим комунізму. За те ж саме він страждав, був підданий остракізму владою, Сталіним, Хрущовим як невдячний самостійник.

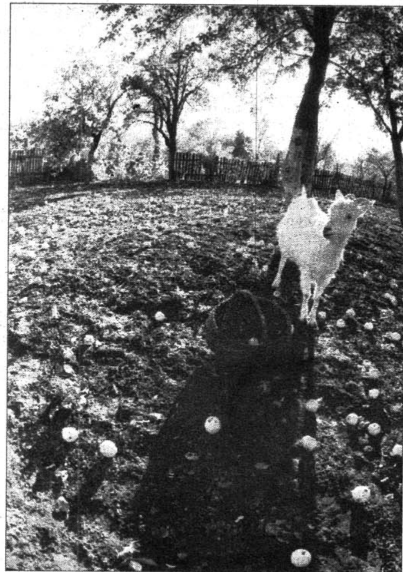
«Світе мій, — обурювався Майстер, — чому любов до свого народу є націоналізм? В чім його злочин? Які нелюди придумали отсе-от знущання над почуттям людським?» Він любив Україну і нестерпно страждав від того, що зневажають українців, які не з власної волі опинилися під німецькою окупацією, що їх гонять на передову в штрафних батальйонах, що масово вивозять до Сибіру. Йому пекло, що в УРСР не викладали історію рідного краю, що вузи русифіковані.

...З якого берега на Десну не глянеш — вона різна й водночас одна-єдина, наша, своя, велично-красива, ніжно-глибинна ріка. Одна і старенько-вічна Довженкова хата з колискою Сашка. Доріг до неї плутаних і прямих у Сосниці — як ручаїв-річечок у Десни. Кожному — на вибір. Але всім вистачить напитися з Довженкової незамуленої криниці. Було б лише бажання.

Сосниця
Чернігівської області.

На знімках: краєвиди зачарованої Десни.

Чи переможе «демократія»?

Як у Калінінському районі Донецька обласного прокурора обирали народним депутатом

Чергові вибори народного депутата України по 109 Калінінському округу Донецька 24 липня цього року відбулися. Прокурора області Геннадія Андрійовича Васильєва рішенням окружної виборчої комісії визнано обраним, і він сподівається отримати мандат депутата Верховної Ради України. І хоча перемога, як показали підсумки (Васильєв отримав понад 26 тисяч голосів, Рижков — понад 9 тисяч), досить переконлива, але навіть у людей, недосвідчених в політиці, це викликає здивування, бо й більш авторитетні кандидати в народні депутати, і досить популярні діячі України пройшли через два етапи голосування. А тут перемога вже в першому турі. І з таким результатом?!

ПРИПУСТИМО, що передвиборча агітація, яку вела команда Васильєва, була така активна, що населення Калінінського району безоглядно повірило у обласного прокурора.

Якщо говорити про зустрічі з виборцями, то Васильєв віддавав перевагу в основному зустрічам з трудовими колективами, члени яких у більшості своїй у Калінінському районі не проживають. Проте дільничні виборчі комісії формувалися саме в цих колективах, що, як з'ясувалося, значно важливіше.

З наочною агітацією команда Васильєва також постійно запізнювалась. І доводилося весь час наздоганяти, тобто зривати портрети Рижкова, оперативно розклеєні студентами. В хід йшли й такі методи, як конфіскація у всюдисущих студентів листівок, а то й затримання їх розповсюджувачів. А привід, якщо людина перебуває «при виконанні», завжди можна знайти. Для прикладу, у всіх водіїв підприємства «РІДА» було відібрано права.

А найцікавіше відбулося останнього тижня. Ще коли Рижков проводив по 5—6 зустрічей з виборцями, намагаючись донести до них свою програму і політичну позицію, члени дільничних виборчих комісій уже пішли селищами і мікрорайонами зі скриньками для голосування.

Але ж Законом про вибори голосування за місцем проживання проводиться лише в день виборів, за заявою виборців і за наявності поважних причин.

Лише на одній виборчій дільниці (№ 23) попередньо проголосував 791 чоловік. Про це повідомила голова дільничної виборчої комісії кореспондентові газети «Позиція» (є диктофонний запис). А це більше, ніж у решті трьох округах Донецької області, які проводили вибори того самого дня. Загальна цифра тих, які попередньо проголосували, була такою таємницею, що навіть голова окружної виборчої комісії її «не знав», посилаючись на те, що в протоколі її немає.

Якщо припустити, що на кожній дільниці достроково проголосувало в середньому по 600 чоловік, то по всіх 36 дільницях — близько 20 тисяч.

Завершального удару було завдано в переддень виборів. Газети «Жизнь» і «Весть» (у суботу за день до виборів) вийшли із сенсаційними заголовками: «Как сделать миллион долларов из воздуха», «Как сперва скрыть полмиллиона долларов, а потом стать депутатом Верховного Совета», «Самозванка на царство?» Весь пафос цих публікацій було спрямовано на те, щоб дискредитувати найбільш активного і небезпечного суперника прокурора.

Необхідність публікацій була така велика, що можна знехтувати і Закон про вибори, в якому записано: « За тиждень до дня голосування засоби масової інформації зобов'язані утримуватися від оприлюднення неперевірених матеріалів, які компрометують кандидата в депутати, політичну партію чи її виборчий блок. За оголошення засобами масової інформації компрометувальних даних про кандидата, вони зобов'язані в тижневий термін, але не пізніше, ніж за день до виборів, надати можливість відповідному кандидатові для їх спростування».

А справа стояла так.

У лютому відділ з боротьби з організованою злочинністю УВС здійснює перевірку зовнішньоекономічної діяльності СП «РІДА» і жодних порушень не виявляє. Потім податкова інспекція району аналізує діяльність СП із січня 1992 по травень 1994 року і особливих претензій до підприємства також не має.

І раптом 23 червня, у розпал передвиборчої кампанії, до арбітражного суду області надходить заява податкової інспекції району з проханням порушити справу про банкрутство СП «РІДА» у тому зв'язку, що воно не сплатило штраф у сумі 11 мільярдів за приховування валютної виручки. Арбітражний суд ухвалює: клопотання задовольнити і накласти арешт на майно СП. Але 11 липня та сама податкова інспекція свій позов відкликає, і арбітражний суд виробництво у справі припиняє і знімає арешт з майна «РІДИ».

21 липня (за три дні до виборів) прокурор області звертається до арбітражного суду з протестом на рішення від 11 липня. Того ж дня, зверніть увагу на синхронність дій, до арбітражного суду знову надходить заява (тепер вже від обласної податкової інспекції).

А 23 липня (в суботу, за день до виборів) виходять газети з викривальними матеріалами.

На зустрічах з виборцями, які все ж таки продовжує проводити Рижков, з'являються молоді хлопці і, розмахуючи названими виданнями, ставлять запитання, винесені в заголовки газет. Рижков пояснює виборцям суть справи, але завдання агітаторів у іншому: ославити кандидата і зірвати зустріч. Багато мешканців вулиці Овнатоняна і бульвару Шевченка свідки того. Згадані газети того ж дня безплатно доставляються практично кожній сім'ї, яка мешкає у Калінінському районі.

Що ж до газетних звинувачень Рижкова в тому, що він вивіз до Словаччини ртуть на півмільйона доларів, а виручену валюту зберігає в закордонних банках і збагачується, то вони ілюзорні. Ртуть прийнято зарубіжним партнером СП на консигнацію, тобто на відповідальне зберігання. Жодного грама сировини не продано, про що є документи. Але навіть якщо ртуть і було продано, то вартість її становила б 15—20 тисяч доларів.

На явному пересмикуванні фактів і відвертої брехні побудовано й інші газетні звинувачення.

Про відповідальність і серйозність такого видання, як газета «Весть», читач може судити і з того, що один із матеріалів, надрукованих у тому ж числі, має заголовок: «Кучма — ставленник неумытых азиатов и шустрых спекулянтов?»

«Артпідготовка» пройшла успішно. Настав час битви — день виборів. Рижков направляє до виборчих дільниць уповноважених спостерігачів. Вони бачать — вибори йдуть нормально. Але раптом почали надходити й погані новини. У стаціонарах за хворих хтось уже проголосував. По приватному секторові їздять агітатори і наказують голосувати за Васильєва. З'явилися так звані «блукаючі» виборці, які голосують на кількох дільницях за цілі групи людей без документів і т. ін. і т. ін.

Кореспондент, який знімав хід виборів, зафіксував на відеоплівку дивні речі. І те, що ці відеоматеріали справді сенсаційні, знав не лише він. Бо невдовзі, не маючи законних на це підстав, його було затримано співробітниками Калінінського райвідділу міліції. Плівку було конфісковано. Але зовсім не ту, на яку полювали

Коли голосування завершилося, а уповноважені повернулися з дільниць, проінформували Рижкова про порушення, він звернувся до окружної виборчої комісії з проханням надати йому можливість ознайомитися зі списками виборців (таке право йому надано постановою Верховної Ради України). Але Рижкову в його законній вимозі категорично відмовляють.

А списки , чого ніколи не робилося, окружна виборча комісія збирала з дільниць ніби для того, щоб звірити їх з протоколами дільничних виборчих комісій і бюлетенями. Це не входить до її компетенції і протизаконно.

Рижков звертається з заявою до Центральної виборчої комісії. 29 липня окружна комісія розглядає подані Рижковим документи і не вбачає в них підстав для відміни свого рішення. На звернення Рижкова (дозволити йому ознайомитися зі списками виборців) знову — рішуча відмова.

11 серпня заяву Рижкова розглядає Центрвиборчком і приймає аналогічне рішення, за яке із восьми присутних на засіданні шестеро проголосувало «за», 2 — «проти», а разом у складі Центральної виборчої комісії — 15 осіб. Тобто засідання не мало кворуму.

Чи має рішення Центрвиборчкому законну силу, зараз може відповісти лише мандатна комісія Верховної Ради України чи Верховний суд.

Наведемо уривки з виступів членів Центрвиборчкому:

А.Є. Скрипниченко: «Можливість ознайомитися зі списками виборців має бути надана суб'єктам виборчого процесу, незалежно від того, є заява виборців чи ні. Тепер щодо публікацій: якщо прокуратура, арбітраж і податкова інспекція не можуть розібратися (то надсилають заяву, то відкликають), а також якщо врахувати, що процес ініційовано прокуратурою і, беручи до уваги постать другого кандидата (обласного прокурора), то відверто присутня зацікавленість даного органу».

Л.Ю. Мазур: «Вважаю, що публікації неперевірених даних в переддень виборів, безсумнівно, вплинули на результати голосування. Тому пропоную результати виборів по даному округові вважати за недійсні».

Приймаючи негативне рішення на заяву Рижкова, Центральна виборча комісія дає розпорядження голові окружної виборчої комісії А.М. Прокопьєву надати можливість ознайомитися Рижкову зі списками виборців, а також доручає Генеральній прокуратурі розібратися з порушеннями, які мали місце. Здорово, чи не так?

А скриньку так легко можна було відчинити за бажання. Ось що показало невелике опитування 1336 виборців, які мешкають у 927 квартирах, проведене лише з однієї — 23-ї виборчої дільниці ініціативною групою, для якої демократичне проведення виборів — це утвердження демократії в цілому.

Виявилося, що не брали участі у виборах з різних причин 890 чоловік із 405 квартир (підтверджено їхніми заявами). Повністю були відсутні на момент виборів 912 виборців із 409 квартир (тривалі відрядження, відпустки, робота за контрактом за межами України). Таким чином, до виборчих скриньок не могли з'явитися 1802 виборці. А за даними дільничної виборчої комісії, ця цифра становить 1170 чоловік. Яким же чином 682 виборцям вдалося реалізувати свої виборче право, не маючи бюлетенів і перебуваючи далеко за межами Донецька?

Це «диво» виявилося під силу членам виборчої комісії явно лише за заступництва голови окружної виборчої комісії пана А.М. Прокопьєва, який найбрутальніше нехтував закон, сподіваючись на заступництво можновладців. Під різними приводами (приховувати?) не показувалися списки виборців і під час перевірки, яка проводилася за безпосередньою вказівкою Центрвиборчкому. Навряд чи взагалі буде їх показано Рижкову.

Грубі порушення закону (постанова ВР України від 13 липня), здається, не дуже хвилює і наділених повноваженнями стражів порядку: це не в інтересах їхнього першого керівника — обласного прокурора. Тим паче, обізнані люди подейкують про можливе підвищення Васильєва на посаду Генерального прокурора України.

Але це означає, що мешканці Калінінського району знову залишаться без свого представника у Верховній Раді? І їм знову доведеться йти до виборчих скриньок!

Цікаве й те, що протягом всієї передвиборної кампанії впливові люди настійно радили Рижкову зняти свою кандидатуру. Зараз вони так само настійливо рекомендують припинити боротьбу. Невтямки їм, що й у наш час є люди, для котрих таке поняття, як честь і гідність, не пусті слова. Не така людина Рижков, щоб змиритися з правовим цинізмом і свавіллям. Тим більше, що тисячі людей повірили йому.

Ігор ІВАНОВ.

(Газета «Позиція» від 20—26 серпня 1994 р.)

19 серпня 1994 року на Анатолія Рижкова чекав ще один неприємний сюрприз. До нього на квартиру з обшуком з'явилися працівники міліції. А що господаря не було вдома, то почали виламувати вхідні двері. У постанові на обшук написано, що А. Рижков у змові з працівниками СП «РІДА» приховав доход від податкової інспекції у сумі... 556500 карбованців. Припустимо, що так і сталося, але чи варто за 11 доларів ламати двері до чужої квартири, насмерть лякати сім'ю?

Насправді шукали у квартирі Рижкових зовсім інше. Зокрема відеокасети, на яких зафіксовано порушення під час проведення виборів у 109-му Калінінському виборчому округу Донецька, і заяви місцевих мешканців, які стверджують, що вони не брали участі у виборах. Усі заяви, які були у квартирі, разом із відеокасетами міліція вилучила. Як, утім, і паспорт господаря.

Така ж доля спіткала і близьких до колишнього кандидата людей, які мешкають у Маріуполі: Т. Нагалевську, Ф. Клафаса, О. Фролова, на квартирах яких також завзято шукали документи, що стосуються виборчої кампанії в Калінінському районі. До речі, в самому районі було затримано і доставлено до райвідділу міліції уповноважених А. Рижкова — С. Бистру, А. Мельникова, Н. Грекіна, у яких також вилучено заяви виборців та інші документи.

Паралізували і роботу самої фірми, бо кабінет недавнього претендента на депутатський мандат в офісі, як й інші приміщення фірми, опечатані.

Наш власкор Юрій Доценко зустрівся з прокурором Донецької області Г. Васильєвим.

— Перш за все, — сказав Геннадій Андрійович, — перевірка, у зв'язку з якою в подальшому постало питання про визнання СП «РІДА» , за банкрута, велася не прокуратурою, а податковою інспекцією, і це було ще до виборчої кампанії. Тією самою податковою інспекцією Калінінського району було подано позов до арбітражного суду про визнання СП «РІДА» за банкрута. Проте за два тижні до виборів за підробленим листом тією самою податковою інспекцією незаконно припинено справу про банкрутство СП. І ось лише тоді прокуратура області внесла протест, і арбітражний суд виправив помилку, якої припустився, і виніс окрему ухвалу з приводу подання до арбітражу підробленого документа, згідно з яким «РІДА» нібито добровільно погасила заборгованість державі в розмірі 11,5 мільярда карбованців. Таким чином, закономірніше звучить запитання: чому справу щодо «РІДИ» було припинено, а не законно поновлено?

До речі, — додав прокурор, — цю справу порушено підрозділом з боротьби з організованою злочинністю УВС Донецької області. Він і зробив обшук. Генеральна прокуратура України вивчала всі ці питання з виїздом на місце. Порушень не встановлено. Розслідування у цій справі триває. Поряд з невиплачення «РІДОЮ» податків треба також з'ясувати причини ненадходження до України валюти за постачання за кордон понад 35 тонн ртуті, титану, металопродукції на суму понад 500 тисяч доларів. І це ще не всі «викрутаси» СП «РІДА» на чолі з її шефом — паном Рижковим. У цьому зв'язку дії самого Анатолія Івановича з перекручення справжніх обставин подій, що відбувалися, в тому числі і в період виборчої кампанії, є не що інше, як спроба дискредитувати правоохоронні органи і мене як керівника прокуратури з метою уникнути відповідальності.

Ось такі протилежні думки. Очевидно, лише Верховна Рада України з допомогою Мандатної комісії зможе найближчими днями поставити крапку в цій складній історії.

Відділ гуманітарних проблем «Голосу України».

О П И С Ь

писем, поступивших от трудящихся Холмщины

I.	От крестьян с.Прогулка Майдана Горный, Томашевск.уезда, Холмской области	II подпис
2.	От жителей с.Песочное, волости Долобычев, уезда Грубешовск.	127 "
3.	От граждан с.Тупины, волости Мягкое, уезд Грубешовск.	64 "
4.	От граждан с.Колоденка, вол.Мягкое, уезд Грубешовск.	28 "
5.	От граждан с.Ратычиво, волос.Телятин, Грубешовск.района, Холмской области	209 "
6.	От граждан с.Ждятин, вол.Томашев. на Холмщине	90 "
7.	От крестьян с.Хоцимеркос, уезд Томашевск. на Холмщине	100 "
8.	От украинцев, с.Заваля, Холмской области	116 "
9.	От граждан с.Невмичи, волости Долобычевской, уезда Грубешевск. поселдения Доб...	
10.	От гражданина Зеленецкого Васил... с.Новоселки, Грубешевск.уезда, Хол...	
11.	От граждан с.Кадлубиска, волост... на Холмщине	
12.	От крестьян с.Завадо, быв. Хол...	
13.	От граждан с.Мягкое, волости По... Грубешевск., Холмской области	
14.	От крестьян с.Маятин на Холмщ...	
15.	От крестьян с.Ярчев, Холмского ...	
16.	От жителей с.Кулаче	90 "

Львівському обкому КП(б)У.

Рава-Руський райком КП(б)У при цьому направляє прохання селян села Верхрата на Холмщині про возз'єднання їх з Радянською Україною, яке вручено особисто (Гавриленко М.С.) представниками по дорученню селян Козира Михайло і Марущак Василь 8/VIII-1944 року.

Секретар Рава-Руського РК КП(б)У А.Гавриленко (Гавриленко)

17.	От жителей с.Голубье, волости Долобычевской, уезда Грубешовск.	855 подписей
18.	От крестьян с.Стенятино, уезда Замостье, на Холмщине	272 "
19.	От крестьян украинцев с.Ходываньце, волости Ярчевской, уезда Томашевского, на Холмщине	167 "
20.	От граждан с.Вершице, уезд Томашев, на Холмщине	63 "
21.	От граждан с.Жуков, уезд Томашев, на Холмщине	103 "
22.	От граждан с.Орьев, уезда Томашевского, на Холмщине	66 "
23.	От граждан с.Верники, Лащевской волости, Замостянского уезда, на Холмщине	109 "
24.	От крестьян с.Жубче, на Холмщине	111 "
25.	От граждан с.Хороничи, уезда Грубешевского, на Холмщине	70 "
26.	От граждан с.Старе, вол.Телятин, уезд Грубешов, Холмск. обл.	126 "
27.	От граждан с.Логовец, волости Телятин, уезд Грубешов/ Холмщина/	117 "
28.	От граждан с.Вилька, вол.Долобычев, уезд Гру...	51 "
	...в, вол.Крылов, уезд Гру...	49 "
	...рек, чижи майдан гор.	124 "
	..., вол. Лащов., уезд То...	86 "
	..., Холмской обл.	52 "
	..., вол. Ярчев, уезд Тома...	46 "
34.	От граждан с.Радково, Потылинской вол., уезда Грубешов, на Холмщине	91 "
35.	От граждан с.Дуброва, Грубеш.уезда, Холмск.обл.	85 "

ЧОРНА СТОРІНКА НАШОГО НАРОДУ

КОЛИ в липні 1656 року московський цар Олексій Михайлович поцікавився в Богдана Хмельницького, де має пролягти західна межа українських земель, то гетьман дав чітку відповідь: «Як за давніх князів руських — по Віслу й угорську границю».

Так, ще за часів Київської Русі Лемківщина, Надсяння, Холмщина й Підляшшя входили до держави наших предків. Ці українські етнічні території пізніше належали до Галицько-Волинського князівства як держави нашого народу. Саме там, за Бугом, 1253 року в Дорогочині папський легат коронував Данила Галицького на короля всієї Русі, визнаючи, таким чином, українську державність від імені Європи.

І тільки через століття ці землі потрапляють під владу Польщі, якій дуже важко доводилося поборювати бажання тутешнього населення залишатися при батьківській вірі й традиціях, з рідною українською мовою. Тож не дивно, що й за часів козаччини православні парафії мали велике поширення на правобережній привіслянській території, в тому числі в Любліні, де посли Богдана Хмельницького до польського сейму вимагали відновлення української церкви.

Не дивно, що вслід за своїм гетьманом генеральний писар Іван Виговський вимагав від шведських представників, щоб їхні війська не займали самі й не передавали угорцям привіслянську територію, бо то — українська земля.

Незважаючи на багатовіковий натиск польського елементу, українці продовжували зберігати своє етнічне обличчя на цих територіях і до першої світової війни, хоча й етнографічна межа все-таки посунулася на схід.

Але, враховуючи історичне право нашого народу, Центральні держави на Берестейських переговорах узимку 1918 року погодилися залишити за Українською Народною Республікою Північну Холмщину й Підляшшя, що до того часу перебували в складі вже розваленої Російської імперії.

Не зовсім випадково й те, що в таємному додатку до пакту Молотова—Рібентроппа, підписаного 23 серпня 1939 року, кордон між СРСР і Німеччиною мав пролягати по річках Сян і Віслі... Але, як відомо, Сталін, укладаючи нову угоду з Гітлером 28 вересня 1939 року — про дружбу і кордони з Німеччиною, обміняв українські землі за лінією Керзона на приєднання в майбутньому до СРСР території Литви.

Сподівання на об'єднання всіх українських земель в одній державі з'явилися 1944 року, коли Червона Армія наближалася до лінії Керзона. 20 липня, наприклад, тодішній керівник УРСР Микита Хрущов запропонував Сталіну свій проект створення з українських етнічних земель за державним кордоном Холмської області в складі УРСР. Крім того, до речі, згодом з'явилися проекти про приєднання до Української РСР й інших українських етнічних земель: Західної Галичини (Надсяння й Лемківщини) — до Дрогобицької області, Пряшівської Русі й Мараморощини — до майбутньої Закарпатської, Південної Буковини — до Чернівецької.

Та, повертаючись до долі українців у Закерзонні, треба підкреслити, що з приходом Радянської Армії вони також пов'язували свої сподівання про возз'єднання з братами зі Сходу. На адресу Сталіна та Хрущова від них надходили колективні клопотання буквально з кожного українського села з проханням приєднати їхню батьківську землю до України. І треба сказати, що Микита Хрущов хотів їм у цьому допомогти, про що засвідчують документи. Але вказівка з Кремля була зовсім інша — українців «добровільно» переселити з території, що має відійти до Польщі, в Радянську Україну, а поляків, котрі проживають в УРСР, відправити за Буг.

І Микита Хрущов змушений був, виконуючи волю Москви, слухняно підписати 9 вересня 1944 року в Любліні з головою Польського Комітету Національного Визволення Осубкою-Моравським «Угоду про евакуацію українського населення з території Польщі і польських громадян з території УРСР».

Ця подія боляче вдарила не тільки українців Закерзоння. Пригнічені були усі, хто хотів, щоб наш народ нарешті став жити однією сім'єю. Відтепер зникали всі надії на те, що возз'єднаються всі українські землі — хай навіть у формі великої української радянської республіки. Українська земля знову розривалася на частини.

Негайно було сформовано апарат Головного Уповноваженого з переселення українців в УРСР, котрий очолив тодішній заступник наркому харчової промисловості УРСР, майбутній перший секретар ЦК КПУ і Голова Верховної Ради СРСР Микола Підгорний. 23—24 жовтня 1944 року він з участю секретаря ЦК КП(б)У Дем'яна Коротченка провів у Любліні спеціальну нараду, на якій було обговорено всі деталі майбутньої великомасштабної акції, яка розтягнулася на два роки замість кількох місяців. Усі поневіряння, великі жертви, яких зазнало українське населення протягом цього часу, викладено в підсумковому звіті майже на 200 сторінках. Але не описати, звичайно, цим документом (повністю його надруковано в газеті «Українське слово») всієї трагедії українців Польщі, котрих вирвали з батьківських земель, переселивши спочатку в 1944—1946 роках 482 тисячі їх до більшості областей УРСР, в тому числі й на Донбас, а потім, 1947 року, в результаті злочинної акції польської держави під назвою «Вісла» — на колишні німецькі землі на Одері та в Східній Пруссії. Величезна українська етнічна територія в південно-східній Польщі, по суті, перестала існувати.

— До однієї з найбільших трагедій українського народу можна віднести цю варварську акцію, бо це був свідомий злочин проти корінного населення, якого насильно (під виглядом добровольної спочатку) позбавили його землі. Це справжній геноцид проти українців, справді чорна сторінка нашої історії, яку ми не повинні забувати.

Володимир СЕРГІЙЧУК,
доктор історичних наук, викладач Київського університету імені Тараса Шевченка.

ЦК ВКП(б)
товарищу Сталину И.В.

Войска 1-го Украинского и 1-го Белорусского фронтов вышли на нашу государственную границу и в ряде мест продвинулись значительно западнее государственной границы.

За пределами государственной границы 1941 года оставалась большая часть территории, заселенная украинцами. Исторически эти земли примыкали к Украине и часть этих земель в прошлом входили в состав Русского государства.

Поэтому я считаю необходимым в тех районах, которые имеют большинство украинского и русского населения, после освобождения организовать наше, советское управление, с тем, чтобы позже, когда это будет выгодно, объявить о вхождении этих районов в состав Советского Союза с присоединением к Советской Украине.

К Советской Украине следует присоединить следующие районы: Холм, Грубешев, Замостье, Томашов, Ярослав и некоторые другие пункты, примыкающие к вышеуказанным районам. Из этих районов можно будет создать в составе УССР Холмскую область и областной центр в г.Холм.

После включения этих районов в состав Советского Союза выпрямится граница и не будет нависать над Львовом большой выступ из района Сокаль.

Если Вы одобрите мои предложения, то я немедленно вызову нужных людей к себе в штаб фронта и приступлю к формированию Холмской области и освоению районов, которые войдут в эту область.

Если Вы согласны с этими предложениями, я пришлю карту Холмской области и проект государственной границы.

20/VII—44 **Н. ХРУЩЕВ.**
№ 1/54

ДОВІДКА

про випадки переходу польського населення на територію Польщі та українського населення на нашу територію

По інформаціях, що надходять з райкомів КП(б)У, та документах, одержаних нами, видно, що переважна кількість українського населення Холмщини і Грубешівщини виявляє велике бажання возз'єднатись з Радянською Україною.

З першого дня звільнення цих районів до Сокальського та Угнівського райкомів партії почали з'являтись делегати, обрані від сел з заявами, підписаними всім населенням села на ім'я ЦК КП(б)У та Уряду України про їх бажання встановити радянську владу. Так, селяни села Варешин, Подтуржинської волості, Грубешівського повіту в заяві на ім'я тов.Хрущова Микити Сергійовича пишуть:

«Ми нижчепідписані громадяни громади Варешин, Подтуржинської волості, Грубешівського повіту, звертаємось з проханням до ЦК КП(б)У про прилучення нашого терену до УРСР» і далі іде 138 підписів селян цього села.

В Угнівський райком партії з подібними заявами прийшли селяни з сіл Ходованці, Юрві, Завади, Ярчів і повідомили, що вони вже самі створили сільради і прийшли за порадами, як треба працювати відповідно з радянськими законами.

Селянин Замостинського повіту Войцович Арсен з села Ходувани, селянин Шевчук Іван з села Завади і Мацешин Іван з села Рокитно заявили:

«Наші села мають 100% українців і ми всі хочемо радянської влади. Ми будемо писати про це до Верховної Ради України. Якщо з цього нічого не вийде, то ми самовільно перейдемо до вас, а там нізащо не залишимось».

Зокрема до Сокальського району надходе повідомлення, що в Грубешівському повіті стихійно встановлюється радянська влада самими селянами.

Громадянин Хорка Павло Іванович з села Шебеків, Грубешівського повіту, заявив секретарю Сокальського райкому партії:

«В нашому селі всі чоловіки до 45 років озброєні і взяли владу в свої руки. Ми чекаємо ваших людей, щоб допомогли нам в керівництві і не допустили, щоб нас знищили поляки. Хочемо радянської влади».

З сіл Грубешівського повіту щодня підходять все нові і нові посланці з проханням встановити радянську владу в їх селах.

Подібні факти мають місце і в районі Перемишля. По заяві секретаря Перемишльського міськкому партії т.Орленка вже перейшли на нашу сторону до 60 сімей українців.

Поруч з цим деяка частина польського населення з бувших привалірованих кругів Польщі під впливом ворожої агітації польських націоналістів по орієнтації польського Лондонського уряду почали переходити на територію Польщі. Так, в Перемишлі понад 200 сімей поляків виїхали на польську територію.

Все це відбувається як наслідок проявлення національної ворожнечі між українським та польським населенням. Зокрема українське населення, боючись того, що на їх землях буде польська держава і поляки, які вже тепер проявляють терор проти українців, — починають шукати вихід у встановленні радянської влади та переході на нашу територію.

Секретар Львівського обкому КП(б)У
ГРУШЕЦЬКИЙ.

3. VIII—1944 р.
Прийнято по телефону
4. VIII—1944 р.

12 — 17 вересня ц.р. у Львові відбудеться Міжнародна виставка-ярмарок української книги. Серед найважливіших заходів виставки — презентація книги І.І.Огієнка «Історія українського друкарства», яка щойно побачила світ 20-тисячним тиражем у всеукраїнському спеціалізованому видавництві «Либідь» при Київському університеті. Про особливість цього унікального видання, що більш як шість десятиліть пролежало у бібліотечних спецсховах і тому практично було недоступне навіть для фахівців, про реабілітованого історією його автора розповідає упорядник книги, автор історико-біографічного нарису та приміток, кандидат філологічних наук, головний редактор цього видавництва Микола **ТИМОШИК.**

Микола ТИМОШИК, кандидат філологічних наук

НАШІ ПРЕДКИ НІКОЛИ НЕ ЛЯКАЛИСЯ КНИЖКИ

Українське друковане слово: тернистий шлях до читача

СУЧАСНИКИ називали його людиною енциклопедичних знань, праці й обов'язку. І це не випадково. Адже свій природжений хист ученого, педагога, державного, громадського і церковного культурного діяча Іван Іванович Огієнко однаковою мірою успішно застосовував і як мовознавець та літературознавець, і як редактор та видавець, і як перекладач та поет, і як ректор та міністр, і як православний митрополит та історик української церкви. Важко сказати, в якій із названих сфер діяльності І.Огієнко залишив помітніший слід. Одне безперечно: він чесно і сповна служив українській справі, до останніх днів свого довгого й важкого життя не полишав подвижницької діяльності на ниві відродження нації, захисту, а згодом утвердження та розвою рідної мови, культури в цілому. Переконує в цьому хоча б той факт, що бібліографія наукових, публіцистичних та художніх праць ученого, за неповними даними, становить понад тисячу одиниць.

На жаль, переважна більшість творів І.Огієнка і сьогодні недоступна для українського читача: містяться вони за кордоном, а незначна їх кількість, видана в 20-х роках у нас, ще донедавна перебувала в спецсховищах як заборонена. Забороненe було й саме ім'я Огієнка. Зрозуміло отже, чому про цього вченого із світовим ім'ям на його Батьківщині не вийшло не лише жодної поважної монографії, а й бодай кількох правдивих рядків у енциклопедичних та довідкових виданнях. Були, щоправда, на кшталт таких: «націоналістичний збрід», «запроданець-іуда в рясі митрополита» тощо.

Це — один із типових прикладів до гіркоти несправедливого присуду многотрудному життю вченого, який винесла свого часу офіційна українська «наука».

СЕРЕД багатьох українознавчих студій професора Огієнка, яким притаманний особливо високий рівень наукового мислення, теоретичних узагальнень, переконливість аргументації, широта джерельного матеріалу і водночас емоційність, простота, дохідливість викладу, можна без перебільшення назвати в ряді перших «Історію українського друкарства». Цю книгу автор писав з особливим старанням. Він був глибоко переконаний в необхідності активізації досліджень саме на цьому пласті української культури — багатої, різнобічної і, на жаль, ще не дослідженої, не пізнаної науковцями, а отже і читацьким загалом.

До написання фундаментального дослідження з історії українського друкованого слова І.Огієнко приступив тоді, коли вже видав більш як десять окремих нарисів-розвідок з цієї теми. Для повнішого охоплення джерельної бази він ще здійснює поїздку до Кракова, де працює в архівах, перечитуючи сотні стародруків, віднаходячи все, що стосувалося друкарства загалом й українського зокрема. І ось 1925 року накладом Наукового товариства імені Шевченка у Львові виходить ця праця — «Історія українського друкарства. Т.І. Історико-бібліографічний огляд українського друкарства в XV-XVIII вв.».

Основними віхами українського книгодрукування автор визначив білорусько-українське друкарство, друкарство на галицькій землі, на Київщині, Чернігівщині, Поділлі. Окремо досліджується стан друкарства у слов'янських народів та друкарство інших національностей на території України.

Вихід книги у закордонній Україні зустріли дуже прихильно. На сторінках періодичних видань з'явився ряд схвальних відгуків, грунтовних рецензій. Варто навести одну з найхарактерніших оцінок, яку висловив відомий львівський професор К.Студинський: «Серед культурних націй, як англійська, така книжка знайшлася б у кожній хаті інтелігентного громадянина».

Зовсім інша доля судилася цьому виданню в радянській Україні. Офіційна книгознавча наука відбулася здебільшого мовчанням або критичним несприйняттям праці.

Негативні оцінки грунтовані, безперечно, на офіційно затверджених ідеологічних постулатах, сконцентровано виражених ось у цих фразах, взятих нами з ювілейного книгознавчого видання: «Друкарству на Україні передували перші кроки його розвитку в Росії, зокрема в Москві, на початку другої половини XVI століття. Книгодрукування сприяло... розширенню і зміцненню політичних, економічних і культурних зв'язків між братніми російським і українським народами».

Все, що не вписувалося в таку ідеологічну схему, ще донедавна вважалося антинауковим, а отже — шкідливим. Огієнкова «Історія українського друкарства» з цієї схеми випадала зовсім, тому й потрапила до спецсховищ.

ЯКІ Ж ПРИНЦИПОВІ положення цього дослідження викликали заперечення в нашій офіційній науці? Передусім ідеться про обрану й науково обгрунтовану І.Огієнком концепцію виникнення і розвитку українського друкованого слова як складової української культури. Особливість її в тому, що автор з самого початку поставив під сумнів домінуючу до цього у вітчизняній науці твердження щодо підпорядкованості українського друкарства російському, а також чинне донедавна датування початків і подальших етапів розвитку книгодрукування для українців. Друкарство в Україну, доводить автор, прийшло не зі Сходу, а із Заходу, до того ж задовго до виходу в Москві 1564 року першої датованої друкованої книги — «Апостола» І.Федорова. Ніяк не применшуючи ролі й значення І.Федорова в розвитку цієї справи, І.Огієнко, однак, вважає його не засновником книгодрукування в Україні, а фундатором постійного друкарства на українських землях. Дослідник цитує нововіднайдені архівні документи, посилається на висловлювання ряду зарубіжних учених (Д.Зубрицький, Я.Бандтке), які вважали, що ще раніше, до прибуття І.Федорова у Львів і заснування ним у 1572—1573 роках друкарні та видання у 1574 р. «Апостола», на західно-українських землях існувало книгодрукування. На користь цього твердження свідчить і напис на надмогильній плиті І.Федорова, який у перекладі І.Крип'якевича звучить так: «Іван Федорович, друкар Москвитин, котрий своїм заходом **занедбане друкарство обновив** (виділення моє. — М.Т.), умер у Львові. Друкар книг перед тим невидимих...»

Логічно вмотивованим, на нашу думку, є поділ І.Огієнком початків українського книгодрукування на два періоди: власне на українських землях і поза ними. Має право на існування припущення автора, що початком постійного книгодрукування в Україні треба вважати не 1574 р. (рік виходу «Апостола» І.Федорова у Львові), а 1569 — час створення цим друкарем «Євангелія Учительного» в Заблудові — білоруському містечку на пограниччі з Україною, де на той час переважало етнічне українське населення.

Що ж до появи друкованих книжок для українців поза етнічними українськими землями, то тут І.Огієнко однозначно називає рік 1491. Саме тоді у Кракові на прохання української громади німецький друкар Швайпольт Фіоль випускає у світ кириличним шрифтом Часословець і Осьмигласник, які не лише були оформлені за зразком рукописних західноукраїнських книжок, а й набрані за тогочасним українським правописом. В українському походженні цих та й інших Фіолевих книжок, надрукованих у Кракові, переконує й нещодавно зроблене науковцем із Закарпаття О.Оросом відкриття: першоджерелами для цих видань слугували рукописи, написані в XIV-XV століттях у Грушівському монастирі (нинішня територія Тячівського району на Закарпатті). Звідси — пояснення того феномена, що «давня Україна, запровадивши в себе друкарство, хутко переконалася у великій освітній силі його..., ніколи не лякалася книжки і боронила волю свого друку».

Втім, І.Огієнко, будучи надзвичайно ретельним і відповідальним у відборі й аналізі емпіричних даних, формулюванні наукових висновків, не раз наголошував на потребі додаткових докладних досліджень чи грунтовної перевірки деяких тез, припущень, зроблених ним чи його попередниками. Стосується це, зокрема, й питання про «українську приналежність» заблудівського «Євангелія Учительного» й діяльності друкарів у Львові та інших західноукраїнських містах до приходу туди І.Федорова. Дослідник ніби вказував своїм послідовникам, «куди саме треба в першу чергу прикласти більшої праці», сподіваючись, що названі ним джерела, визначені віхи українського друкарства спонукатимуть до появи «більшого числа спеціальних і грунтовних розвідок з тих питань, які я лише поверхово намітив». І як жаль, що науковий пошук, зусилля цілого ряду вчених радянського часу були спрямовані не туди, куди їх націлював великий учений, а на повторення в різних варіантах ідеологічних штампів, далеких від істини, але вигідних тоталітарному режимові.

ЩЕ ОДНА важлива особливість дослідження. У ньому чи не вперше у вітчизняній історіографії так глибоко, аргументовано, на конкретній джерельній основі показано, яку руйнівну силу методично, протягом століть спрямовували з імперських столиць Петербурга й Москви на знищення волі українського друку, придушення української культури в цілому. І.Огієнко одним із перших серед науковців, спочатку в «Українській культурі», а згодом і в «Історії українського друкарства» оприлюднив нечувані за своєю зверхністю й зневагою до цілого народу гласні й негласні документи минулої епохи — укази, розпорядження, циркуляри царського уряду про заборону українського друку, знищення українського правопису. Окрім того, він переконливо, аргументовано показав, як, незважаючи на всілякі утиски, заборони й переслідування, українське друковане слово пробивалося до народу, будило думку, піднімало його з колін.

Нинішнє видання «Історії українського друкарства» — третє. 1983 року, майже через шістдесят літ після виходу її у Львові, Інститут дослідів Волині та товариство «Волинь», що діють у Вінніпезі, здійснили для канадських українців друге, факсимільне, видання, зауваживши його невеликою передмовою. В ній, зокрема, зазначено: «Тепер активно відбувається процес зацікавлення молоддю духовною і культурною традиціями українського народу. Ця книга допоможе пізнати і краще оцінити нашу книжну культуру, яка дорівнювала іншим культурам Європи, а в дечому навіть перевищувала її».

Повернення широкому читацькому загалові ще одного фундаментального українознавчого дослідження І.Огієнка — це певною мірою повернення безцінного скарбу його думки, його мудрості, його праці, що до останку, щиро й з великою любов'ю призначалися Україні.

Київ

Йти уперед, долаючи бар'єри

Напередодні свята — Дня фізичної культури і спорту ми поцікавилися у міністра України у справах молоді і спорту Валерія Борзова станом справ на дорученій йому ділянці роботи і перспективами розвитку галузі.

— Спочатку наведу деякі факти. За останні три роки втрачено близько тисячі підліткових фізкультурно-оздоровчих клубів при житлово-експлуатаційних конторах, майже шістсот педагогів-організаторів були скорочені. Значно зменшилася кількість інструкторів фізичної культури у трудових колективах. Зрозуміло, все це залежить від їх економічного становища. Можна сказати, нині не на першому плані стоять проблеми фізичного виховання юної зміни для сім'ї, школи, вузу тощо. Не можна не помітити загального погіршення здоров'я населення. Особливо непокоять кардіологічні захворювання. Різні відхилення у фізичному розвитку, на жаль, має переважна більшість дітей і підлітків. Третину юнаків через це не призивають на військову службу. Така ситуація надзвичайно тривожить.

— І як можна загальмувати, коли не зупинити, ці руйнівні процеси, Валерію Пилиповичу?

— Насамперед ми активно працюємо над створенням потрібної законодавчої і нормативної бази, яка дала б можливість певною мірою це зробити. Сьогодні маємо Закон України «Про фізичну культуру і спорт», а також затверджену Указом Президента України «Державну програму розвитку фізичної культури і спорту в Україні». Місцеві органи державної виконавчої влади формують власні програми. Україна мусить мати власну національну регламентно-інструктивну базу, систему програмно-оціночних нормативів і вимог щодо фізичного розвитку й підготовленості різних вікових груп населення.

— Очевидно, є якісь пріоритети подальшого функціонування галузі?

— Найперше усе, що пов'язане з дітьми, підлітками, тобто, фізичне виховання і фізкультурно-оздоровча діяльність у навчально-виховній сфері. Маємо намір протягом чотирьох років ввести посади фахівців з фізичного виховання до складу педагогічних колективів дошкільних виховних закладів освіти. Треба невідкладно запровадити у середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладах третій урок на тиждень, а у вищих — фізвиховання мусить бути не менш як чотири години. Плановано впровадження «паспорта здоров'я», заліків з фізкультури, незалежно від форми власності навчального закладу. А ще передбачено дворазове на рік тестування фізичного розвитку особи — від дошкільнят до студентства. Що стосується села, то вважаємо за доцільне розглянути можливість введення до штатів сільських і селищних Рад народних депутатів посад організаторів фізкультурно-оздоровчої роботи. Це якщо стисло говорити.

— Максим Рильський сказав: «У щастя людського є рівних два крила...». Чи можна стверджувати, що фізична культура і спорт — то два крила?

— Хіба що за кількістю проблем. Ці ділянки роботи так переплітаються і впливають одна на одну: недоліки — шкодять, успіхи — додають позитивних імпульсів. Спільних клопотів чимало, можливо, їх подолання і є людське щастя? Додам, що за підтримки держави нам вдалося зберегти наявну систему підготовки спортсменів високого класу та резерву в Україні. Про їх здобутки на міжнародних аренах читачів «Голосу України» регулярно інформують. У цих досягненнях — клопітка, наполеглива праця багатьох талановитих тренерів, інших фахівців галузі, чиї імена відомі далеко за межами нашої країни.

Як кажуть, маємо що показати на спортивному «ринку». Наші збірні команди важкоатлетів, борців зі спортивної та художньої гімнастики, стрибків у воду, пауерліфтингу, кульової стрільби, акробатики, самбо, легкої атлетики, волейболу, шахів і стрибків на батуті гідно конкурують із світовою та європейською спортивною елітою.

Проте цей список був би більший, якби...

— Маєте на увазі кошти?

— Саме так. Частка фінансування галузі у бюджеті становить лише 0,2 відсотка, до того ж половини з них не отримуємо. За таких умов надзвичайно складно впливати на ситуацію. Треба зосередити увагу на ДЮСШ профспілок, мережа яких різко скорочується, хоча їх міг би фінансувати, скажімо, фонд державного соціального страхування. Так роблять наші сусіди-білоруси. Збережемо систему підготовки резерву — матимемо потенціал до наступних Олімпійських ігор, інших важливих змагань. А час неспинно біжить. А для нас — це постійне долання перешкод: технічного, науково-методичного, медикобіологічного характеру та інших. Покладаємо надії на вітчизняних і зарубіжних спонсорів та меценатів спорту. Певен, є рація їм вкладати кошти в одну з небагатьох конкурентоспроможних галузей України.

— Валерію Пилиповичу, як для святкового дня ніби багато проблем?

— В усьому суспільстві їх чимало. Сподіваємося, що підуть реформи в економіці й дадуть живлення іншим сферам соціального життя, у тому числі й нашій. Користуючись нагодою, висловлюю щиру вдячність багатьом людям, хто з ентузіазмом і любов'ю ставиться до фізичної культури і спорту, живе їхніми турботами, дбає про існування і подальший розвиток. Думаю, що кожне наступне святкування Дня фізичної культури і спорту відбуватиметься у кращих економічних умовах і з новими переконливими здобутками. Зі святом, друзі!

Інтерв'ю взяв Іван ГРОМ'ЯК.

***

Щиро вітаємо пана Борзова із обранням його членом виконкому Міжнародного олімпійського комітету (МОК).

Віктор БРАНИЦЬКИЙ, «Голос України»

Наш чемпіон у повному порядку. І до Польщі вирушає в доброму гуморі

Баскетболісти київського «Будівельника» останнім часом радують своїх прихильників. У серпні вони легко і красиво виграли міжнародний турнір, присвячений 200-річчю Одеси. Потім кияни перебралися до Іспанії і там фурор влаштували, вигравши п'ять товариських поєдинків у місцевих клубів.

— Це все приємно, — сказав мені керівник «Будівельника» і головний тренер національної збірної України Зураб Хромаєв, — але контрольні і товариські старти — це ніщо у порівнянні з офіційними...

Стартовий матч «Будівельника» в Кубку чемпіонів на арені Київського палацу спорту в присутності понад двох тисяч глядачів проти польського клубу «Шльонськ» пройшов за дуже гострим і цікавим сценарієм. У першому таймі гості виявилися незговірливими. Більше того, киянам довелося тривалий час наздоганяти суперника, у складі якого виділявся розігруючий Косчук і темношкірий нападаючий Амптон. І все ж наші виграли першу половину — 45:40.

А після перерви «Будівельник» розлютився, мов Фантомас. Пішла гра у Чернова, Окунського, Журавльова, Лохманчука. Але найяскравіше діяв центровий Успенський. Геннадій приніс колективові 27 очок. І перемога нашого чемпіона була надпереконливою — 100:70!

Порадували й одесити. У розиграші Кубка Корача «БІПА-Мода», виступаючи в Тбілісі, перемогла місцевий клуб «Мерані» — 101:70. Те, що наш клуб продовжить виступи в цьому престижному змаганні, мабуть, ні в кого не викликає сумнівів.

А от «Шахтар-АСКО» (Донецьк) дещо засмутив. Він також грає в Кубку Корача. У складі донеччан сталося чимало новин. У тренерському штабі з'явився Віталій Лебединцев, який привів «БІПУ-Моду» до бронзових медалей національного чемпіонату, а в ігровому складі кремезний темношкірий американець Денні Маклейн. Але «Шахтар-АСКО», на жаль, поступився вдома турецькому клубу ПТТ (Анкара) — 73:89 (38:41). Стосовно повторного матчу 14 вересня в столиці Туреччини Віталій Лебединцев сказав лаконічно: «Ми — оптимісти».

Нарешті, третій наш представник у цьому турнірі, київський ЦСКА «Меркурій» стартовий матч провів у Ризі проти команди «Адажі» і мінімально поступився — 77:79. Цей результат вселяє оптимізм.

Матчі у вересні

Пропонуємо увазі любителів спорту календар ігор регулярного чемпіонату МХЛ (західна зона).

10 вересня. Спартак (Москва) — Динамо (Москва), Тівалі (Мінськ) — Торпедо (Нижній Новгород), Кристал (Електросталь) — Хімік (Воскресенськ). **11 вересня.** Крилья Советов — Сєверсталь, Сокіл — Торпедо Я, СКА — ЦСКА, Пардаугава — Ітіль. **12 вересня.** Динамо — Торпедо НН, Кристал — Тівалі, Хімік — Спартак. **14 вересня.** ЦСКА — Сокіл, Ітіль — Крилья Советов. **15 вересня.** Спартак — Кристал, Торпедо НН — Хімік, Тівалі — Динамо, Сєверсталь — СКА, Торпедо — Пардаугава. **16 вересня.** ЦСКА — Крилья Советов, Ітіль — Сокіл. **17 вересня.** Хімік — Динамо, Торпедо НН — Кристал, Торпедо Я — СКА, Сєверсталь — Пардаугава. **19 вересня.** Спартак — Тівалі. **20 вересня.** Динамо — Торпедо Я, Кристал — ЦСКА, Сєверсталь — Ітіль. **21 вересня.** Крилья Советов — Торпедо НН, Сокіл — Спартак, СКА — Тівалі, Пардаугава — Хімік. **22 вересня.** Динамо — Сєверсталь, Кристал — Ітіль, Торпедо Я — ЦСКА. **23 вересня.** Крилья Советов — Спартак, Сокіл — Торпедо НН, СКА — Хімік, Пардаугава — Тівалі. **24 вересня.** ЦСКА — Сєверсталь. **25 вересня.** Ітіль — Динамо, Торпедо Я — Кристал. **26 вересня.** Спартак — Пардаугава, Торпедо НН — СКА, Хімік — Крилья Советов, Тівалі — Сокіл. **27 вересня.** Динамо — ЦСКА, Сєверсталь — Кристал. **28 вересня.** Спартак — СКА, Торпедо НН — Пардаугава, Хімік — Сокіл, Тівалі — Крилья Советов, Ітіль — Торпедо Я. **30 вересня.** Динамо — Крилья Советов, Кристал — Пардаугава, СКА — Сокіл.

Відлуння подій

Провал,

або Чим обернулася принциповість головного тренера збірної України з футболу

Під час гри молодіжних команд України та Литви, яка відбулася в переддень матчу національних збірних, почув фразу, кинуту президентом Федерації футболу України Віктором Банниковим:

— Мунтян перед грою мене весь час проблемами «обтяжував», а Базилевич каже, що все гаразд. Однак нібито відсутність проблем мене і тривожить найбільше...

Як у воду дивився керівник українського футболу. Виступ національної команди проти збірної Литви інакше як провалом назвати не можна. Я не схильний звинувачувати в цьому гравців, які вийшли на поле Республіканського стадіону в складі збірної, бо про те, що вони мають вдягнути жовто-блакитну форму головної команди країни, багато з них дізналося тижнів за два до стартового матчу. До цього ж довго награвався зовсім інший склад, основу якого складали гравці київського «Динамо».

І раптом, наприкінці серпня виник конфлікт між О. Базилевичем і керівництвом АТ «ФК «Динамо» (Київ). Головному тренерові збірної хотілося перевірити свою команду в грі з футболістами Об'єднаних Арабських Еміратів і провести заключні тренувальні збори у середньогір'ї Болгарії. А керівництво «Динамо», враховуючи те, що основу збірної становлять кияни, прохало врахувати й інтереси клубу, який має зіграти важкий матч у Лізі чемпіонів з московським «Спартаком», тому запропонувало свій варіант: тренувальні збори провести на динамівській базі в Кончі-Заспі. Це обійшлося б казні Федерації футболу майже безплатно. До того ж наший збірній передбачалась зустріч з литовцями не в умовах середньогір'я, а в Києві.

Але О. Базилевич виявив завидну «твердість», а клуб вирішив діяти за регламентом ФІФА та УЄФА і передав у розпорядження збірної своїх гравців за п'ять діб до офіційного матчу. Хід у відповідь зробив і головний тренер збірної: він не ввів до своєї команди гравців, які не пройшли повного тренувального циклу.

Що з цього вийшло, бачила вся Україна. Команда Литви не лише відстояла ворота від набігів наших гравців, а й провела два м'ячі. І нехай не ображається Олег Петрович Базилевич, але він взяв на себе непосильний тягар відповідальності, відмовившись від послуг гравців кращого українського клубу. Що не кажіть, а досвід міжнародних зустрічей у киян більше, ніж у решти команд. Якщо і це не доказ, то хотілося б нагадати, що нічию нашій збірній, хай і в товариському матчі, з сильною болгарською командою принесли Михайленко, Лужний, Скаченко, Ковалець, Леоненко. А динамівці Ващук, Косовський, Ребров, Михайленко напередодні прекрасно показали себе в молодіжній збірній, гра котрої була більш видовищна, осмислена й найголовніше, результативна. А гравці, які вийшли з волі О. Базилевича на відповідальний матч головної команди країни, виявилися не готовими до серйозних випробувань.

Гадаю, що принцип, проявлений тренером збірної стосовно до «Динамо», на користь українському футболові не пішов.

І останнє. Головний спонсор Федерації футболу і збірної України — фірма «Нордекс» — у разі перемоги збірної збиралася вручити гравцеві, який заб'є перший гол, автомобіль «Ауді-80». Прикро вражені грою збірної представники «Нордекса» вирішили подарувати цей дорогий приз футболістові київського «Динамо», котрий заб'є перший гол у матчі з московським «Спартаком». Решту пунктів спонсорського договору буде дотримана. До речі, вручення автомобіля не було обумовлено в договорі. Це був лише додатковий стимул...

Олександр ВОЛОДИМИРІВ.

***

Результати решти матчів чемпіонату Європи. Румунія — Азербайджан — 3:0, Словаччина — Франція — 0:0, Бельгія — Вірменія —2:0, Кіпр — Іспанія — 1:2, Македонія — Данія —1:1, Угорщина — Туреччина — 2:2, Ісландія — Швеція — 0:1, Люксембург — Нідерланди — 0:4, Норвегія — Білорусь —1:0, Чехія — Мальта — 6:1, Північна Ірландія — Португалія — 1:2, Ліхтенштейн — Австрія — 0:4, Латвія — Ірландія — 0:3, Уельс — Албанія — 2:0, Грузія — Молдова — 0:1, Фінляндія — Шотландія — 0:2, Фарерські Острови — Греція — 1:5.

Богдан БЕРЕКЕТА, «Голос України»

Карасі у висівках

З лісником Стеблівського лісництва Ковельського району Павлом Сергійовичем Потішуком я познайомився на березі озера Сомин. Це поблизу села Скулин і лісового урочища Нечімне, яке Леся Українка оспівала у драмі-феєрії «Лісова пісня». Сомин оточено лісом, дерева сходять до самої води. Береги — в заростях болотяних рослин, по яких ходити небезпечно. Під ногами погрозливо вгинається сплавина... Озеро міліє, заростає. Його поверхня цвіте білими і жовтими ліліями. А на берегах росте чорниця, багато журавлини. Неподалік озера шістдесят чотири роки тому і народився Павло Сергійович. Тут і минає його життя. Знає він кожну стежину, де яка водиться риба, ночує звірина... На березі Сомина, метрів за п'ятдесят від води, біля беріз і струнких сосен змайстрував собі чоловік хатину з очерету, поставив у ній стола, лави. Одну таку хатину йому хтось спалив, він вибудував другу, кращу. А на деревах, що поруч, Павло Сергійович прилаштував чотири вулики з бджолами. Галявину засадив молодими дубками, а там, де пісок світився віками, з його легкої руки буяє лозова плантація. Працьовитий чоловік. Цікавий.

Та я про інше. Павло Потішук — чи не єдиний на Волині, хто по-особливому смажить рибу. Неподалік його очеретяного куреня викладено з каменя місце для вогнища. Тут він смажить рибу, яку сам ловить в озері вже не один десяток років. Гостями Павла Сергійовича були всі колишні перші секретарі Ковельського райкому і Волинського обкому партії, високі чини з Києва, Москви, Бреста, Львова, навіть із Варшави. Після його страви всі цмокали язиками, казали, що в житті подібного не їли. Справді, такої смачної смаженої риби, якою вгостив мене Павло Сергійович, я теж не їв.

Майже неможливо розповісти, як це він робить. Щойно спійману рибу тут же чистить біля вогню. Рухи швидкі, око ледь уловлює їх. Риба б'ється в руках... У мисці — грубі висівки з пшениці. А в пательні, що лежить на жару, уже шкварчить олія. Мить — ще живу рибину вмочують у висівки — і на пательню. Вона тут же, перевертаючись, червоніє... Це маленьке диво, яке треба бачити. Потім Павло Сергійович кладе смажені карасики на велику тарілку, але так, щоб голови їхні звисали, і подає на стіл під березами. Риба, обсмажена у грубих пшеничних висівках, — суперделікатес.

Коли ми поласували і знову посідали біля вогню, Павло Сергійович, загадково усміхаючись, сказав:

— Іншим разом я вгощу вас рибою, смаженою саламашкою. Спершу варимо юшку. Коли вона настоїться, то набираємо її в миску, в якій розмішуємо тертий часник. Робимо таку собі кашку. Тоді смажену рибу у висівках перекладаємо оцією кашкою з часником. В чавунку робимо так шарів чотири-п'ять. І на слабенькому вогні все це тушкується годину-півтори. Але то вже після такої риби до дівчат ходити не можна: часничку забагато...

Ми ще довго сиділи біля вогню. До ніг Павла Сергійовича тулилися його гарні собаки — Умка, Дік і Рекс. Довкіл ані звуку. Щоб так завжди...

Волинська область.

Василь БАБУХ, «Голос України»

А сусіди помітили

Чудовий подарунок Вітчизні у день третьої річниці її незалежності зробив буковинський співак Андрій Шкурган — здобув звання лауреата престижного міжнародного конкурсу імені Міріам Хелін, що традиційно влаштовують у Гельсінкі. Щоправда, артист потрапив сюди не з допомогою Міністерства культури України, а самотужки. Втім, на його рахунку вже кілька блискучих перемог на цьогорічних міжнародних конкурсах. А чиновники від культури чомусь не помічають нашого співака. І його чарівним голосом втішаються зарубіжні слухачі: Андрій співає на сцені Лодзинського оперного театру в Польщі — за контрактом.

Микола НЕЧИПОРЕНКО, «Голос України»

Сприйняли злодійку за вчительку

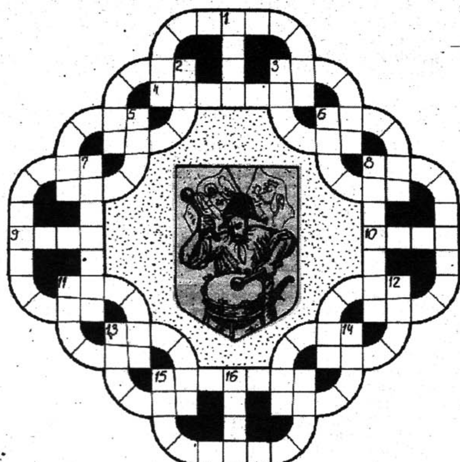
Сплив тиждень від початку навчального року, а в Дніпропетровській середній школі № 67 тільки тепер з'ясували, що ж сталося тут першого вересня.

Власне, все було, як і в інших школах, навіть краще. На перший дзвінок завітали шановні гості — голова міської Ради народних депутатів Микола Швець та керівники міського і районного відділів народної освіти. Квіти, усмішки, радість, найкращі побажання... А потім, коли святковий настрій минув, дізналися у педколективі, що кількох вчителів того дня обікрадено.

«Розслідування» показало таке: на шкільному святі побувала непрошена гостя — під виглядом новенької, ще не знайомої учням вчительки. Принаймні, у молодших класах діти підводилися з-за парт, віталися з нею, а коли крадійка, прихопивши зі столу сумочку чи портфель вчительки, йшла геть, говорили їй дружно «до побачення».

Дніпропетровськ.

Кросворд

По горизонталі: 2. Український історик у Франції. 3. Стародавній ударний музичний інструмент. 4. Український театральний художник і графік. 5. Центральний кут, що відповідає дузі, довжина якої дорівнює її радіусові. 6. Опера Жоржа Бізе. 7. Сучасний український художник. 8. Один із п'яти кардиналів-українців. 9. Перші п'ять книг «Біблії». 10. Роман Романа Іваничука. 11. Урочиста процесія, виїзд. 12. Усний науковий спір. 13. Один з маршалів Наполеона. 14. Український педагог і громадська діячка, одна із засновниць української національної школи. 15. Місто на Закарпатті.

По вертикалі: 1. Одне з імен праукраїнської богині Дани. 2. Символ полковницької влади у козацькому війську. 3. Співоче і музичне товариство, засноване у 1869 році у Львові Анатолем Вахнянином. 4. Перша друкована антологія української поезії, що вийшла в Почаєві у 1790 році. 5. Один з найбільших у світі літаків. 6. Французький танок, що виник в XIX ст. 7. Популярний російський кіноактор. 8. Український письменник, освітній діяч і філософ XVII ст. 11. Частина жіночої сукні від шиї до пояса. 12. Велике швидкохідне пасажирське судно, що курсує між певними портами. 14. Літальний апарат. 15. Переклад на давньогрецьку мову давньоєврейського Писання. 16. Один з чотирьох Євангелістів.

Ужгородське виробничо-торгове підприємство «Турбогаз»

реалізує оптом і вроздріб у власних фірмових магазинах широкий асортимент товарів народного споживання за цінами, нижчими від торговельних на 30—40 відсотків.

Шановні покупці!

Поспішайте! Тільки у нас і дуже дешево можна придбати:

— гаражі металеві розбірні;
— замки гаражні внутрішні;
— багажники автомобільні;
— шашличниці портативні у футлярі;
— зчіпку автомобільну жорстку (згідно з новими вимогами, потрібну для кожного водія);
— сейфи настінні;
— плашкотримачі сантехнічні в комплекті з плашками для нарізання різьби водопровідних труб;
— домкрати автомобільні (гвинтові та важільні);
— котли опалювальні газові в комплекті з автоматикою (площа опалювання приміщень не менше 150 м²);
— обладнання для виготовлення шлакоблоків (продуктивністю — 300 штук за зміну, розміри блоків 190 × 390 × 188).

Підприємство має також можливість виготовити:

— на імпортному обладнанні високоточні редукторні пари (від 120 мм до 1200 мм циліндричні прямо- і косозубі, модуль 16);
— редуктори та інше обладнання для цегельних заводів.

Наша адреса: 294000, м. Ужгород, вул. Болгарська, 3.
Телефони: відділ збуту — 2-34-03, приймальня — 3-41-51. Факс — 3-41-51.
Телетайп — 27-41-72 ФАКЕЛ.

Приїжджайте, дзвоніть, надсилайте письмові замовлення.
Ми готові до взаємовигідної співпраці.
Чекаємо на вас, шановні покупці та замовники. Завше до ваших послуг.

Державна податкова інспекція по Дніпровському району м. Києва для виявлення кредиторів та санаторів оголошує, що арбітражним судом м. Києва порушено справу № 15/120 про банкрутство малого підприємства «Темпол» (юридична адреса: м. Київ, вул. Алма-Атинська, 12, р/р № 1467916 в АКБ «Легбанк»; № 1070309 в АКБ «Легбанк» та валютний розрахунковий рахунок № 4136070510/048 в «Укрексімбанк»).

НОВОТЕХНИКА

До уваги керівників сільгосппідприємств та фермерів!

Підприємство виготовляє та реалізує компактні млинні комплекси та устаткування для переробки сільгосппродукції.
Тел. 416-52-65, 212-85-68, 229-31-41.

Державна податкова інспекція для виявлення кредиторів та санаторів оголошує, що арбітражним судом м. Києва порушено справу № 15/128 про банкрутство малого підприємства «Такт + М».

Юридична адреса: м. Київ, вул. Будівельників, 31/13, кв.1, р/р № 468346 АКБ «Аваль».

УКРАИНСКИЙ КРЕДИТНЫЙ БАНК

ИНТЕРЕСНОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ ДЛЯ ВСЕХ!

УКРАИНСКИЙ КРЕДИТНЫЙ БАНК ПРЕДСТАВЛЯЕТ НОВЫЙ ДЛЯ ОТЕЧЕСТВЕННОГО ФИНАНСОВОГО РЫНКА ПРОДУКТ - ДОРОЖНЫЕ ЧЕКИ THOMAS COOK!

ТЕЛ.: 044/441-98-89,
044/441-83-97.
ФАКС 044/274-30-27

ЕСЛИ ВЫ ВЫЕЗЖАЕТЕ ЗА РУБЕЖ ПО СЛУЖЕБНЫМ ДЕЛАМ ИЛИ НА ОТДЫХ, НАИЛУЧШАЯ ГАРАНТИЯ ТОГО, ЧТО ВАШИ ДЕНЬГИ БУДУТ В СОХРАННОСТИ - **ЭТО THOMAS COOK TRAVELLERS CHEQUES.**
ВЫ ВСЕГДА МОЖЕТЕ КУПИТЬ ДОРОЖНЫЕ ЧЕКИ В НАШЕМ БАНКЕ, ДАЖЕ ЕСЛИ ВЫ НЕ ЯВЛЯЕТЕСЬ НАШИМ КЛИЕНТОМ, И ЗАТЕМ ПО НЕОБХОДИМОСТИ ИСПОЛЬЗОВАТЬ ИХ КАК НАЛИЧНЫЕ ИЛИ ОБМЕННУЮ ВАЛЮТУ.
ЧЕКИ ОЧЕНЬ ЛЕГКО ОБМЕНЯТЬ НА ВАЛЮТУ ТОЙ СТРАНЫ, КУДА ВЫ ОТПРАВЛЯЕТЕСЬ В МЕСТНОМ БАНКЕ ИЛИ ОБМЕННОМ ПУНКТЕ. К ТОМУ ЖЕ В БОЛЬШИНСТВЕ СТРАН ВЫ МОЖЕТЕ ИСПОЛЬЗОВАТЬ ВАШИ ДОРОЖНЫЕ ЧЕКИ, КАК НАЛИЧНЫЕ - В МАГАЗИНАХ, РЕСТОРАНАХ И ОТЕЛЯХ.
ПРИ УТЕРЕ ЧЕКОВ МЕЖДУНАРОДНАЯ СЛУЖБА ФИНАНСОВОГО ВОЗМЕЩЕНИЯ ЗАМЕНИТ ВАМ ИХ ЕЩЕ ВО ВРЕМЯ ВАШЕЙ ПОЕЗДКИ И ТАКИМ ОБРАЗОМ ВАШЕ НАСТРОЕНИЕ НЕ БУДЕТ ИСПОРЧЕНО.

ЗАЙДИТЕ И ПОБЕСЕДУЙТЕ С НАМИ О ДОРОЖНЫХ ЧЕКАХ THOMAS COOK.

ВАЛЮТНОЕ УПРАВЛЕНИЕ УКРАИНСКОГО КРЕДИТНОГО БАНКА ПРИГЛАШАЕТ ВАС ЕЖЕДНЕВНО, КРОМЕ ВЫХОДНЫХ, С 14.00 ДО 17.00, ПО АДРЕСУ: КИЕВ, 252056, ПР. ПОБЕДЫ, 37.

Монологи

КВІТОЧКИ ЖИТТЯ

Шановні батьки, мами і тата, бабусі і дідусі, вічні першокласники! Шановні всі інші вихователі наших маленьких! Я, директор школи, хочу поговорити з вами про успішність і поведінку наших квіточок, наших всезнайок, наших мучителів, даруйте — про наших учнів.

Почнемо з дисципліни. Де вона на висоті, а де і кульгає на обидві... Про яку хорошу поведінку може йти мова, коли хлопці з п'ятого класу на перекладині футбольних воріт підвісили козу нашого завгоспа. Я розумію, що дітлахам треба в футбол пограти, кісточки розім'яти від сидіння, але ж і завгоспа зрозуміти можна — такий скрутний час, їсти ж усім хочеться. Ї не тільки козі. А кістки чи м'язи розім'яти, якщо вони в них є, могли б на моєму, пробачте, на шкільному городі, грядки скопати. Приємне з корисним поєднали б. Для них корисне, для мене приємне як для вихователя — діти при ділі: вчаться трудитися.

А що утнули другокласники Таня Максимчук та Андрійко Палагута. Гралися в тата і маму. Сім'ю утворили. Ви здогадуєтесь, що з цього вийшло? Тепер він ходить з подряпаним обличчям, неначе по ньому пройшлися пазурі тигра, а бідна Тетянка з синцями під очима. Мабуть, було з кого брати приклад.

Про юних каратистів з 1-Б теж нічого хорошого не можу сказати. Ви уявляєте, відлупцювали хлопців восьмикласників! Ї тільки за те, що ті вимагали в малечі гроші за право ходити до туалету. Тепер самі платять ... за лікування. Не виправдовую промокашок, даруйте першокласників, треба було б знайти якийсь компроміс. Адже так можна і громадянську війну розв'язати між класами. Бо різні класи — різні партії. Мета в них різна.

А за нашого ветерана з 3-А, Вовочку, я краще промовчу. Та ні, нічого такого особливого він не зробив, хіба що своїм запитанням довів класного керівника Марію Іванівну до психлікарні, а вчительку — практикантку, юну студентку, зробив своєю коханкою і примусив її тікати зі школи світ за очі. На маленькі його пустощі ми вже й не звертаємо уваги, бо обіцяв за чіпляння до нього зрівняти школу з лицем землі.

Вовочка слів на вітер не кидає. Сказав — зробив. Це міг би підтвердити і батько, але, на жаль, його зараз немає. Причина поважна. Після виховного заходу щодо Вовочки, потрапив до реанімаційного відділення. Про це зможете докладніше дізнатися у Вовочки. Відразу ж після зборів всіх, хто бажає, він прийматиме в моєму кабінеті. Запис на прийом ведеться в канцелярії.

А що виробляє товариш нашого ветерана — Микола Бугайчук з одинадцятого класу! Він взагалі утнув: освідчився в коханні вчительці з біології та анатомії. Видно, що добре вчила, а він добре засвоїв і має твердий намір одружитися з нею, не чекаючи, доки вона заручиться згодою педколективу.

Шановні батьки! Вчителька — ще зовсім молода, щойно закінчила інститут, та й Микола ще не заробив у житті жодного карбованця, то, може, скинемося та зіграємо весілля всією громадою. Ну що? Згодні?! Я так і знав...

...Щодо успішності поговоримо на весіллі. Молоді запрошують вас усіх.

Василь ГУРА.

Донецька область.

СКЛЯНКА ЧАЮ

Продовольчі страждання

— Дівчино, будьте ласкаві, мені, якщо можна, склянку чаю!

— Будь ласка, з вас десять тисяч карбованців.

— А... є... оце так! Дівчино, я взагалі-то просив тільки чай, без гарніру!

— А я вам тільки чай і даю!

— Хіба? Дивно! А, згадав, я ж п'ю чай без цукру, ви, напевне, багато цукру поклали? Цукор — це біла смерть. Можна мені чай без цукру?

— Можна. З вас вісім тисяч карбованців.

— Як?!

— Ось так! У нас, громадянине, кафе майже вищого розряду, між іншим!

— Тоді звичайно... тоді зрозуміло! Дівчино, мила, а ви не можете зробити мені чай без заварки? Я, знаєте, не дуже люблю чай із заваркою, від заварки псується колір обличчя...

— Добре, тоді з вас дві тисячі карбованців.

— Господи, а це за що?

— Ну як, вода ж перероварена. Зараз усе знов подорожчало: газ подорожчав, пальне подорожчало, поліхлорвініл подорожчав...

— Усе зрозуміло! Отже так, дівчино, — мені склянку води — з-під крана.

— З вас вісімсот карбованців.

— О?!

— Ви тільки подивіться, які в нас гарні чашечки: бачите, на чашечці намальовано один... два... три... чотири... п'ять... П'ять кружечків, бачите?

— Бачу.

— Ото ж бо!

— Гаразд, а можна налити мені води в мою особисту скляночку? Я, бачте, завжди ношу з собою скляночку, про всяк випадок.

— З вас чотириста карбованців.

— А можна мені взагалі нічого не наливати?

— Можна — двісті карбованців.

— За що? Я ж уже віддав за вхід до вашого кафе три тисячі карбованців!

— А це за вихід.

Олександр ПЕРЛЮК.

Кіровоград.

Жарт номера

Добре, коли є гарні закони, погано, коли їх треба виконувати.

Сашко ЛЮК.
Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Почуте мимохідь

У книгарні

Підійшов книголюб до прилавка та й питає у миловидої продавщиці:

— У вас є «Сталь і шлак»?
— Немає.
— А «Цемент»?
— Теж немає.
— Тоді, будь ласка, «Котлован».
— Ї не було.
— Можливо, «Як гартувалася сталь»?
— Такого теж немає.
— Можливо, є «Чорна металургія»?
— Теж не було такого.
— А «Що робити»?
— Підіть в інший магазин. Бо ми технічною літературою не торгуємо.

Знавці

Іде спектакль «Анна Кареніна». Десь у перших рядах сидять генерал і його дружина.

Зворушила всіх і гра акторів, і особливо фінал спектаклю. Пролунав грім оплесків. У тому громі пропищав дискантом голос дружини генерала:

— Автора! Автора на сцену!

Генерал, схопивши за лікоть любу дружину, на вухо їй мовив:

— Що ти плетеш, мила. Олексій Толстой давно помер.

Не пробували

Питання із залу під час зустрічі з місцевим керівництвом:

— Скажіть, будь ласка, трудівник може прожити на свою зарплату?
— Не знаємо. Не пробували.

Записав Олександр КОРНІЄНКО.

Дніпропетровська область.

Усміхніться!

Мал. Юрія ГОЛОВЧЕНКА.

Побутове

Я гіпнотизую

Декотрі хочуть велику компанію гіпнотизувати. Подавай їм чоловік триста або п'ятсот — вхід безплатний. Я, навпаки, що менше — то краще. Трьох — це норма. Декотрі обов'язково запрошують на сцену малоосвідченого юнака, дивляться йому в очі. Той стане перед екстрасенсом, як пеньок, і язиком не ворухне. а я дивлюся не в очі, а на стіл: на ковбасу, котлети, горілку. На речі. Мені людина — нуль. Я через речі гіпнотизую людину. А вже потім людина вгадує мої думки. А звідси між нами контакт. Інші про те, як вони стали гіпнотизерами, мовчать. Я — ні. Я не вічний, як і мій гіпноз. Ї тому досвід передаю радо. Хоча його ще дуже мало.

Почалося це на Різдвяні свята. Точніше — напередодні. Їду я по Польовій, а Степан кабана коле. Вже й обсмалили, порізали, до хати внесли. На кухні щось шкварчить.

Дай, думаю, запитаю, яке було сало, на скільки пальців. Перехилився через хвіртку і дивлюся на подвір'я. На те місце, де кабан лежав. Та так пильно! Не встиг я й рота розкрити, а Степан з кухні каже:

— Заходь, Гавриловичу, на свіжину.

Гарний кабанчик був. Кількома словами про політичний момент у країні. Полаяли уряд, що нічого не робить. Ї розійшлися.

Уже вдома я проаналізував ситуацію і дійшов думки: «Щось тут є! Треба перевірити ще раз. Але на кому?» Вирішую: встану вранці, у кого кричатиме свиня, до того й піду. Вирішив — і зробив.

Першою заверещала свиня Пріськи Сокири. Але я не поспішав, навідався до неї перед обідом. Зайшов до хати, привітався, нікому в очі не дивлюся. Став, мов укопаний, біля порога і не зводжу очей зі столу. Дивлюсь в одну точку, на миску зі шкварками. Гіпнотизую. Коли чую голос.

— Сідай, Гавриловичу, перекусимо.

Ї як вони вгадали мої думки? Бог їх знає. Але я сідаю. Зо дві чарки вогняроочки й кусочок свіжої печінки — мені більше не треба. Подякував — додому. Експеримент удався.

Ось тоді й пішло-поїхало. Чи весілля, чи хрестини — я заходжу, стаю біля порога і дивлюся в одну точку. Ви вже знаєте, куди. Господар відгадує мої думки і вступає в контакт. Так, це підтвердила практика. У моєму селі. Не вірите? Як хочете, але спробувати можна.

Свій гіпноз розвиватиму й далі. Хочу, щоб загіпнотизовані мною речі давали додому. Поки що не пробував. Але думаю це зробити найближчим часом...

Арсен ВЕСЕЛИХ.

Вінницька область.

Пародія

Від пророка Володимира

Якщо не помру, то скажу вам усе,
що душу неволить і ссе.
Не про те, що над світом її підійма,
а про те, що зводить з ума.
Сліпий Дніпро потече навспак,
здибиться Плач-гора.
З тріском натужним, немов кругляк,
репне земна кора.
Поглине прірва сморід і чад...
і т. ін.

Володимир БАЗИЛЕВСЬКИЙ.

«Якщо не помру, то скажу вам усе...»
Наш вік переходить усяку межу
— крізь зойки, і сморід, і хруст...
Якщо не помру, то таке вам скажу,
що розум заверне за глузд.
Таке напророчу-навпрочу вам,
влаштую такий тарарам,
що з душ ваших ниців спаде сліпота.
Не треба й пришестя Христа!
Велика провина усіх обпече,
аж репне планети кругляк.
Що ріки сибірські? Дніпро потече
із півдня на північ. Навспак.
Якщо не помру (а пророки не мруть),
вкажу вам істинну путь.
Такі рокові прокажу вам слова,
що страшно самому, овва.
А втім, проженіть передчасну журу.
Всі страхи і жахи пріч!
Оскільки, як видно, усе ж я помру.
Від скромності, певна річ.

Анатолій БОРТНЯК.

Вінниця.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о. заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець. ♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. ♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 391035.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311172.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».